

Analiza sadržaja medijskih izvještaja o postupanjima socijalnih radnika i struci socijalnog rada u području zaštite djece od nasilja u obitelji

Matijašević, Katarina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:626282>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-07**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA

Katarina Matijašević

**ANALIZA SADRŽAJA MEDIJSKIH IZVJEŠTAJA O
POSTUPANJIMA SOCIJALNIH RADNIKA I STRUCI
SOCIJALNOG RADA U PODRUČJU ZAŠTITE DJECE
OD NASILJA U OBITELJI**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA
DIPLOMSKI STUDIJ SOCIJALNE POLITIKE

Katarina Matijašević

**ANALIZA SADRŽAJA MEDIJSKIH IZVJEŠTAJA O
POSTUPANJIMA SOCIJALNIH RADNIKA I STRUCI
SOCIJALNOG RADA U PODRUČJU ZAŠTITE DJECE
OD NASILJA U OBITELJI**

DIPLOMSKI RAD

Prof. dr. sc. Ivan Rimac

Zagreb, 2023.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
1.1. <i>Mediji i socijalni rad.....</i>	<i>3</i>
2. ZNAČAJNE SPOZNAJE O DRUŠTVENOM PROBLEMU NASILJA NAD DJEKOM U OBITELJI – AUTORITET SUSTAVA.....	5
2.1. <i>Pojam nasilja nad djecom u obitelji.....</i>	<i>5</i>
2.2. <i>Prisutnost i raširenost nasilja nad djecom u Republici Hrvatskoj.....</i>	<i>6</i>
2.3. <i>Značajne posljedice nasilja nad djecom</i>	<i>10</i>
2.3.1. <i>Individualne posljedice nasilja nad djecom.....</i>	<i>10</i>
2.3.2. <i>Društvene posljedice nasilja nad djecom.....</i>	<i>13</i>
2.4. <i>Dosadašnji sustav zaštite djece u RH.....</i>	<i>16</i>
2.4.1. <i>Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji.....</i>	<i>16</i>
2.4.2. <i>Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji.....</i>	<i>18</i>
2.4.3. <i>Peto i šesto periodično izvješće prema UN-ovoj Konvenciji.....</i>	<i>19</i>
3. PROBLEM ISTRAŽIVANJA.....	22
3.1. <i>Uzorak.....</i>	<i>22</i>
3.2. <i>Metoda i prikupljanje podataka.....</i>	<i>23</i>
4. REZULTATI.....	25
4.1. <i>Izvori komunikacije u medijima.....</i>	<i>25</i>
4.1.1. <i>Sadržaj članaka.....</i>	<i>30</i>
4.1.2. <i>Broj izvora.....</i>	<i>33</i>
4.1.3. <i>Veličina sadržaja.....</i>	<i>35</i>
4.2. <i>Razlike u stavovima u medijima.....</i>	<i>38</i>
4.3. <i>Upitnost autoriteta sustava.....</i>	<i>49</i>
5. ZAKLJUČAK.....	55
<i>Popis grafova, tablica i slika.....</i>	<i>60</i>
LITERATURA.....	62

Analiza sadržaja medijskih izvještaja o postupanjima socijalnih radnika i struci
socijalnog rada u području zaštite djece od nasilja u obitelji

Sadržaj:

Nasilje nad djecom u obitelji je u suvremenom društvu postala sve istaknutija javna tema o kojoj se najčešće raspravlja kada se dogodi neki tragični događaj. Kompleksni problem tako postaje predmet javne interpretacije, a autoritet sustava socijalne skrbi i stručnjaka u zaštiti djece dovodi se u pitanje. U ovom radu je analiziran sadržaj medijskog izvještavanja o socijalnim radnicima i struci socijalnog rada u kontekstu zaštite djece od nasilja, a uzorak čini 90 internet članaka. Cilj rada je bio pružiti uvid u važne znanstvene spoznaje o društvenom problemu nasilja nad djecom u obitelji te analizirati eksponiranost i stavove različitih izvora komunikacije u medijima, kao i upitnost autoriteta sustava koja se stvara ili ne stvara u medijskom prostoru prikazivanja struke socijalnog rada u području zaštite djece od nasilja. Rezultati istraživanja ukazuju na raznolikost eksponiranosti pojedinih dionika komunikacije i stavova izvora komunikacije o ulozi i djelovanju socijalnih radnika u zaštiti djece od nasilja te na postojanje upitnog autoriteta sustava u javnosti. Nalazi istraživanja imaju važne implikacije za unaprjeđenje medijskog izvještavanja o nasilju nad djecom i promoviranje uloge socijalnih radnika u zaštiti djece. Ukazuje se na potrebu osvještavanja složenosti i osjetljivosti ovog problema te na važnost pružanja objektivnih informacija kako bi se izbjegao senzacionalizam i stigmatizacija. Bitnim se smatra raditi na unaprjeđenju suradnje stručnjaka i medija i razvijanju jasne i konzistentne komunikacijske strategije koja će promicati autoritet struke socijalnog rada u području zaštite djece od nasilja. Iako je ovo istraživanje provedeno na ograničenom uzorku medijskih članaka, rezultati pružaju početni uvid o izvještavanju o problemu nasilja nad djecom te naglašavaju potrebu za daljnjim istraživanjima u ovom području.

Ključne riječi: nasilje nad djecom, medijsko izvještavanje, tragični događaj, analiza sadržaja, autoritet sustava socijalne skrbi

Content analysis of media reports on the actions of social workers and the social work profession in the field of protecting children from domestic violence

Abstract:

Violence against children in the family has become an increasingly prominent public topic in contemporary society, often discussed when a tragic event occurs. This complex issue becomes the subject of public interpretation, questioning the authority of the child welfare system and professionals. This study analyzed the content of media reporting on social workers and the social work profession in the context of protecting children from violence, on a sample of 90 Internet articles. The aim of the study was to provide insight into important scientific knowledge about the social problem of violence against children in the family and to analyze the exposure and attitudes of different communication sources in the media, as well as the questionable authority of the system created or not created in the media space portraying the social work profession in the field of child protection. The research results indicate the diversity of exposure of individual communication stakeholders and the attitudes of communication sources regarding the role and actions of social workers in protecting children from violence, as well as the existence of questionable authority of the system in the public sphere. The research findings have important implications for improving media reporting on violence against children and promoting the role of social workers in child protection. Findings highlight the need to raise awareness of the complexity and sensitivity of this issue and the importance of providing objective information to avoid sensationalism and stigmatization. It is considered essential to work on enhancing collaboration between experts and the media and developing a clear and consistent communication strategy that promotes the authority of social work in the field of child protection from violence. Although this research was conducted on a limited sample of media articles, the results provide an initial insight of reporting on the issue of violence against children and emphasize the need for further research in this area

Key words: *violence against children, media reporting, tragic event, content analysis, authority of the child welfare system*

Izjava o izvornosti

Ja, Katarina Matijašević pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedopušten način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ime i prezime: Katarina Matijašević

Datum: 16.5.2023.

1. UVOD

Nerijetko se na prvi spomen sustava socijalne skrbi i njegovih korisnika isti vrlo lako najprije poistovjećuje s djecom kao jednom od istaknutijih korisničkih skupina sustava neovisno radi kojeg su razloga ušla u skrb. Pojam zaštite djece u socijalnoj skrbi predstavlja izrazito kompleksnu stranu sustava u kojem postoji potreba za provedbom i usklađivanjem brojnih zakonskih propisa i regulativa tog specifičnog područja, zatim za ispunjenjem administrativnih zahtjeva, za ostvarenjem obvezne suradnje s ostalim sektorima koji sudjeluju u zaštiti djece od nasilja te za donošenjem odluka koje će predstavljati najbolji interes za dijete. U situacijama ugroze prava djeteta, kao i samog njegovog života, stručnjaci se mogu suočiti s različitim ograničenjima i zahtjevima u pojedinačnim slučajevima i biti izloženi osobitom mentalnom pritisku oko načina djelovanja i provedbe odluka, što naposljetku predstavlja ugrozu i za samog stručnjaka. Isto tako, sustav zaštite djece od nasilja na nacionalnoj razini je reguliran u nekoliko zakona i podzakonskih propisa koji se jako često mijenjaju, a njihovo usklađivanje tako postaje teže i često stvara proturječnosti, što uvelike otežava okolnosti procesa donošenja odluka.

Kada je u pitanju zaštita djece od nasilja, sustav se nalazi ispred dviju dominantnih dualnosti. Prva se odnosi na onu koja se tiče dvojakog odnosa između obitelji i države/sustava, a koja govori o prvenstvu i važnosti obitelji u ulozi zadovoljavanja svih djetetovih potreba i o težnji da se što manje zadire u obiteljske veze i odnose odvajajući dijete od njegove okoline i obitelji. U slučaju obiteljskog nasilja i nasilja nad djecom, sustav je dužan umiješati se i provoditi odluke koje će za prvenstvo imati pravodobnu zaštitu djece od daljnjih posljedica ugroze njihovih prava. Druga dualnost odnosi se na sve objektivne spoznaje o trenutnim zakonskim odredbama, općem stanju sustava te službenim znanstvenim podacima o zlostavljanoj djeci i okolnostima pojedinog slučaja koje, svaka za sebe, predstavljaju osobito kompleksne odrednice na strani roditelja i djece u smislu uzroka i posljedica nasilja koje zatim određuju daljnji proces donošenja odluka u pojedinačnim slučajevima. Budući da je svrha javnih sustava upravo djelovanje pred javnosti i za nju, navedene objektivne spoznaje stalno su suočene s javnim pritiskom i prosudbama koje se stvaraju kada stručnjaci ili sustav u cjelini ne uspije u potpunosti zaštititi djecu od negativnih ili

fatalnih posljedica. U takvoj okolnosti se nameće pitanje koliko sustav u takvim situacijama može ostati efikasan i održati svoj autoritet i načela u zaštiti djece od nasilja.

Nije rijetkost da se javnost s profesijom socijalnog rada u području zaštite djece upoznaje isključivo preko medijskog sadržaja ponekih rizičnih intervencija socijalnih radnika koje su, kako smo nažalost imali prilike svjedočiti, završile kobno i tragično, a ticale su se interveniranja u obiteljski život. Uzimajući u obzir kako je u takvim situacijama laike vrlo lako pretvoriti u pomalo nemilosrdne i „sveznajuće“ profesionalce, lako se naći u dobro poznatoj situaciji u kojoj se čitava kompleksnost sustava zaštite djece od nasilja svodi na „miješanje u živote jadnih ljudi“ i „oduzimanje njihove djece“ pa stoga nastaje ne baš plodno okruženje za promociju profesije i intervencija socijalnog rada i politike. Takav negativni javni angažman i stav može biti upravo presudan za uspješnost pojedinih intervencija ili reformističkih planova koji bi se predstavljali javnosti te bi u budućnosti bavljenja ovim problemom trebalo posvetiti pozornost i potencijalnim rješenjima adekvatne komunikacije struke socijalnog rada s javnošću.

Kako bismo uvidjeli prevladavajuće stavove o profesiji socijalnog rada i stručnjacima koji postoje i održavaju se u medijskom i javnom prostoru na nacionalnoj razini, ovim radom ćemo nastojati prikazati eksponiranost pojedinih izvora komunikacije u medijima kada se govori o struci socijalnog rada i zaštiti djece u kontekstu njihovih razlika u stavovima. Potrebno će biti također prikazati generalne znanstvene spoznaje o problemu nasilja nad djecom. Cilj ovoga rada tako je prikazati značajne spoznaje o društvenom problemu nasilja nad djecom u obitelji, analizirati i prikazati eksponiranost pojedinih izvora komunikacije u medijima te razlike u njihovim stavovima. Posljednji cilj odnosi se na utvrđivanje upitnosti autoriteta sustava koja se stvara ili ne stvara u medijskom prostoru prikazivanja struke socijalnog rada u području zaštite djece od nasilja.

U želji za isticanjem značaja bavljenja problematikom stvaranja pouzdanog sustava zaštite djece od nasilja, u koji će potencijalni korisnici i javnost razviti povjerenje, polazište će biti upravo od znane činjenice o obitelji kao gradivnoj jedinici cijeloga društva kojoj u tom smislu treba pridati prvenstvo značaja u zaštiti djece. Obiteljski sustavi imaju priliku razviti svoje članove u smjeru poželjnog individualnog pa

potom i društvenog razvoja ili upravo u drugu krajnost u kojoj će se nekoć djeca i mladi, kao najranjivija i skupina najviše podložna bilo pozitivnim bilo negativnim utjecajima, razviti u ljude u teškoj emocionalnoj, socijalnoj, poslovnoj, zdravstvenoj, obrazovnoj ili kojoj sličnoj deprivaciji nasuprot ostalim članovima društva. Kao takvi članovi obiteljskog sustava, u kojemu su osnovne potrebe i prava djeteta ugrožene, zanemarene ili (teško) prekršene, djeca žrtve obiteljskog nasilja predstavljaju osobito ugroženu i rizičnu skupinu zaštite sustava socijalne skrbi kojoj bi se trebalo pristupiti s dužnom pažnjom i posebnom skrbi i posvetiti im dovoljnu količinu istih kako bi se osigurala adekvatna i pravodobna zaštita. Komunikacija s javnošću o temi nasilja nad djecom i zaštite djece predstavlja još jednu izrazito osjetljivu komponentu kojoj struka i socijalni radnici moraju pristupiti izrazito pažljivo i prema najvišim standardima i načelima struke kako bi se mogla zagovarati dosljednost u donošenju odluka, pravodobnost zaštite djece te ugled i važnost struke socijalnog rada u području zaštite djece od nasilja.

1.1. Mediji i socijalni rad

Tome koliko mediji i medijsko izvještavanje mogu imati utjecaja na oblikovanje usmjerenja sustava zaštite djece, može posvjedočiti slučaj iz 1975. godine kada je od posljedica nasilja u Velikoj Britaniji preminula djevojčica Marie Colwell što je dovelo do donošenja *Children Act*-a (Mendes, 2001.; prema Stanić, 2021.), a 2006. godine u Švedskoj je donesen zakon *Lex Bobby* nakon silnog medijskog izvještavanja o ubojstvu dječaka od strane majke i očuha (Blomberg, 2017; prema Stanić, 2021.). Budući da je svrha medija upravo utjecaj na oblikovanje stavova javnosti i ostalih sudionika javnog života, nije iznenađujuće kako svojim izvještavanjima mediji i u slučajevima nasilja nad djecom u obitelji mogu stvoriti izrazito jaka uvjerenja kod ljudi. Kada se dogodi neki tragični događaj u sustavu, mediji usmjeravaju pažnju javnosti i političara na nedostatke sustava za zaštitu djece i često utječu na pokretanje reformi i promjena u društvu (Lonne i Parton, 2014.; prema Stanić, 2021.). Isto tako, kada se stručnjaci socijalnog rada nađu pred izazovom velike medijske izloženosti uslijed tragičnih događanja, nije rijetkost da se promijeni i njihovo postupanje u slučajevima zlostavljanja djece pa je tako pokazano

kako nakon izvještavanja o tragičnim događajima socijalni radnici počinju puno češće izdvajati djecu iz obitelji jer smatraju kako javnost misli da je to prikladna intervencija (Lindsey, 1994.; prema Stanić, 2021.). S druge strane se pokazalo kako veći broj medijskih izvještaja o nasilju nad djecom rezultira također i utjecajem na ponašanja javnosti, odnosno većim brojem prijavljenih slučajeva socijalnim službama od strane javnosti i građana (Saint-Jacquesa i sur., 2012.; prema Stanić, 2021.). Mediji isto tako doprinose učestalom postavljanju pitanja o odgovornosti socijalnih radnika i stvaranju određene slike socijalnih radnika i struke u javnosti. Tako se nekoliko istraživanja dosada bavilo utvrđivanjem slike socijalnih radnika u medijima pa se navodi kako se pokazalo da britanski mediji negativno izvještavaju o socijalnim radnicima, prvenstveno načinom na koji se piše o struci, a zatim i odabirom priča i događaja o kojima se izvještava (Aldridge, 1994.; prema Stanić, 2021.). Sljedeće su Clackson, Lindsey i MacQuarrie (2007.; prema Stanić, 2021.) zaključili kako se mediji većinom fokusiraju na zlostavljanje djece kada su ona već u skrbi te na neprikladno ponašanje socijalnih radnika, dok Mendes (2001.; prema Stanić 2021.) govori o tome kako se prilikom izvještavanja o slučajevima nasilja nad djecom i roditelji djece i socijalni radnici nazivaju „narodnim demonima”. Još se jedno istraživanje bavilo usporedbom načina na koji mediji u Engleskoj i Australiji izvještavaju o socijalnim radnicima zbog socioloških i kulturoloških sličnosti koje dijele (Lonne i Parton, 2014.; prema Stanić, 2021.). Na kraju je pokazano kako engleski mediji više iskazuju negativan stav prema stručnjacima, a australski se više fokusiraju na nedostatke sustava umjesto na individualna i stručna prozivanja, ali se svakako i u tom izvještavanju socijalni radnici karakteriziraju negativno. Stoga ćemo zbog svega navedenoga pokušati opisati kojim i čijim stavovima se daje najviše prostora i naglaska u najposjećenijim hrvatskim elektroničkim medijima prilikom izvještavanja o slučajevima nasilja nad djecom. Isto tako ćemo pokušati doznati utječu li pojedina takva izvještavanja na održavanje autoriteta sustava, njegovih vrijednosti i dužnosti u zaštiti djece.

2. ZNAČAJNE SPOZNAJE O DRUŠTVENOM PROBLEMU NASILJA NAD DJECOM U OBITELJI – AUTORITET SUSTAVA

2.1. Pojam nasilja nad djecom u obitelji

Koncept društvenog problema nasilja nad djecom u obitelji (u sljedećem tekstu: nasilje nad djecom ili nasilje) predstavlja izuzetno kompleksnu domenu rada sustava socijalne skrbi (i ostalih srodnih sustava koji se bave zaštitom djece na svojstven način, premda će u ovom radu prioritetni naglasak biti na socijalnoj skrbi i profesiji socijalnog rada), budući da u svojoj definicijskoj osnovi ima više odrednica, odnosno dimenzija koncepta koje određuju taj društveni problem. Prva osnova koja se tiče koncepta nasilja nad djecom odnosi se na postanak takvog društvenog problema koji se nalazi na strani analize razloga i uzročnosti problema vezanih uz psihosocijalne **karakteristike roditelja** počinitelja nasilja, njihov obrazovni status, uspješno, odnosno neuspješno nošenje sa životnim izazovima, socioekonomsko podrijetlo i trenutni status roditelja u društvenoj dinamici i strukturi zajednice kojoj pripadaju, status zaposlenja i zadovoljstva životom itd. Još jedan bitni aspekt analize, koji se veže uz nasilje nad djecom, predstavljaju i **karakteristike djece** koja bivaju izložena nasilju u obitelji, a koje ih razlikuju od njihovih vršnjaka u smislu nastanka specifičnih obrazaca životnog razvoja kod takvih pojedinaca. Naposljetku je kod odrednica vrlo važno produbiti znanje o **posljedicama** koje nastaju po dijete u slučaju kada trpe zlostavljanje i zanemarivanje. Obzirom na dosta veliki spektar posljedica koje mogu nastati po dijete, a posljedično i na cijelo društvo u pogledu nekih ekonomskih i gospodarskih dostignuća istog, potrebno se osvrnuti na neke bitne detalje karakteristične za djecu žrtve nasilja u obitelji te trenutno stanje sustava i njegovog angažmana oko saniranja ili preveniranja većih posljedica. Uz tzv. etiološke čimbenike na strani određenja koncepta nasilja nad djecom nalaze se isto tako regulatorni, odnosno **institucionalni i formalni** čimbenici koji se odnose na oformljivanje i stvaranje nacionalnog standardiziranog sustava zaštite djece od nasilja koji se temelji na zakonskim zahtjevima utemeljenim na međunarodnim (i europskim) standardima zaštite djece od nasilja. Svaka od ovih stavki pojedinačno predstavlja aspekt koji određuje složeni koncept ovog društvenog problema te

nameće potrebu daljnje analize i brižno postavljanje razumnih granica kod medijskog komuniciranja o osobitostima zaštite djece od nasilja.

2.2. Prisutnost i raširenost nasilja nad djecom u Republici Hrvatskoj

Za razumijevanje dosega ovoga problema bit će potrebno obratiti pozornost na neke postojeće podatke o pojavnosti nasilja nad djecom u obitelji koji su prikupljeni kroz nekoliko značajnih istraživanja ove pojave u Republici Hrvatskoj. Hrvatska je među zemljama s većim brojem istraživanja koja su provedena kako bi se prikupili podaci o broju djece koja su doživjela neki oblik obiteljskog nasilja tijekom života (prevalencija) ili o incidenciji, odnosno broju novootkrivenih slučajeva tijekom određenog vremenskog perioda (Ajduković i Ogresta, 2010.; prema Ajduković i sur., 2012.). Ajduković i sur. (2012.) izdvojili su pet najznačajnijih istraživanja nasilja nad djecom u Hrvatskoj pa se ukratko potrebno osvrnuti na svako pojedinačno kako bismo bolje popratili podatke koje su iznijedri.

Kao **prvo** značajnije istraživanje ovog problema, navedeno je istraživanje koje je provela prof. Ninoslava Pećnik 1997./1998. godine, a bavila se izloženosti tjelesnom zlostavljanju i nasilju među roditeljima u djetinjstvu kao i međugeneracijskim prijenosom zlostavljanja djece. U istraživanju je sudjelovalo 1 146 studenata, 850 djevojaka i 289 mladića u dobi od prosječno 21 godinu sa Sveučilišta u Zagrebu. Pokazalo se kako je 93,4% studenata doživjelo neki oblik fizičkog kažnjavanja, odnosno zlostavljanja u djetinjstvu, 27,2% njih je imalo tjelesne posljedice fizičkog zlostavljanja, a 40,3% njih je svjedočilo nasilju između roditelja (Pećnik, 2003., prema Ajduković i sur., 2012.).

Kao **najopsežnije** provedeno istraživanje navedeno je ono Poliklinike za zaštitu djece Grada Zagreba 2006. godine u kojemu je sudjelovalo 4 177 maturanata srednjih škola u RH. U istraživanju su se koristila dva kriterija, stroži i blaži, u odnosu na viši ili niži intenzitet i čestinu doživljenog zlostavljanja, a gdje je prema strožem kriteriju utvrđeno kako je 15,9% mladih doživjelo tjelesno zlostavljanje tijekom djetinjstva, a prema blažem njih 30,5%. Prema strožem kriteriju 16,5% mladih je doživjelo emocionalno zlostavljanje, dok je prema blažem kriteriju njih 48,3% doživjelo isto. Što se tiče seksualnog zlostavljanja, pokazalo se kako ga je

prema strožem kriteriju doživjelo 13,7% mladih i 18,1% njih prema blažem (Buljan Flander, 2007.; prema Ajduković i sur., 2012.).

Kada se spominje **prvo značajnije** istraživanje **psihičkog** zlostavljanja i zanemarivanja djece, navodi se ono iz 2008. god. koje je provela V. Ždero, a u kojem je sudjelovao prigodni uzorak od 924 učenika trećih i četvrtih razreda srednje škole u Splitu. Kao najčešći oblici psihičkog zlostavljanja utvrđeni su: vikanje na dijete bez razloga, pretjerano zabranjivanje i ograničavanje te grubo kritiziranje/uspoređivanje s drugom djecom, a kao oblici tjelesnog zlostavljanja izdvajaju se udaranje dlanom/šamar i udaranje šakom/nekim predmetom. Među svim oblicima i psihičkog i tjelesnog zlostavljanja otac je više od majke prevladao kao počinitelj, osim u slučaju vikanja na dijete bez razloga (Ždero, 2009.; prema Ajduković i sur., 2012.).

Sljedeće značajnije istraživanje iz 2009. god. ispitivalo je povezanost psihopatskih tendencija s izraženošću antisocijalnog ponašanja mladih, osobinama obitelji te viktimizacijom, odnosno izloženosti djece/mladih nasilju u obitelji. U istome je sudjelovalo 1 727 učenika različitih škola od 7. razreda osnovne škole do 4. razreda srednje škole (Ručević, 2010.; prema Ajduković i sur., 2012.). Važan je podatak o usporedbi djece/mladih iz opće populacije s mladima koji su izdvojeni iz svojih obitelji zbog društveno neprihvatljivog i delinkventnog ponašanja (njih 381 od 1 727), a koji pokazuje kako su mladi koji su institucionalizirani učestalije bili izloženi svim oblicima viktimizacije: 2,4 puta češće izloženi tjelesnom zlostavljanju, 4 puta više spolnom zlostavljanju i 4,6 puta više sukobima među roditeljima (Ručević, 2010.; prema Ajduković i sur., 2012.).

Daljnje relevantno istraživanje odnosi se na obilježja i prediktore odgojnih postupaka roditelja mlađih adolescenata u kojem je sudjelovalo 1 074 djece, 983 njihove majke i 845 njihovih očeva koji su odabrani probabilističkim klaster uzorkovanjem (Pećnik i Tokić, 2011.; prema Ajduković i sur., 2012.). Najistaknutiji podatci su da je 73,3% djece doživjelo tjelesno kažnjavanje od majke, a njih 66,2% od oca, s čim se slažu podatci koje su dali i roditelji – 78,4% majki i 63,3% očeva izjavilo da su jednom/više puta udarili dijete (Pećnik i Tokić, 2011.; prema Ajduković i sur., 2012.).

Naposljetku je najvrjednije istaknuti podatke iz **prvog ciljanog** epidemiološkog

istraživanja svih oblika nasilja nad djecom u RH koji su precizno pojmovno operacionalizirani i kategorizirani, a čiji bi podatci mogli oformiti barem približan okvir za praćenje pojave nasilja nad djecom, indikatora povezanih s nasiljem te procjenu učinaka intervencija koje su usmjerene na smanjivanje nasilja nad djecom (Ajduković i sur., 2012.). Ovo je istraživanje provedeno pod pokroviteljstvom međunarodnog FP7 projekta BECAN koji se provodio s namjerom prikupljanja nacionalnih podataka koji su relevantni i usporedivi na međunarodnoj razini. Istraživanjem (Ajduković i sur., 2012.) su se nastojali prikazati osnovni pokazatelji fizičkog i psihičkog nasilja nad djecom u Hrvatskoj, a glavni problemi kojima su se bavili u istraživanju su: ispitivanje **dobne i spolne razlike u prevalenciji** pojedinih oblika nasilja nad djecom u obitelji tijekom djetinjstva te u **incidenciji** (broj novootkrivenih slučajeva u određenom vremenskom periodu) u posljednjih godinu dana; utvrđivanjem počinitelja pojedinih oblika nasilja; povezanošću različitih oblika izloženosti djece nasilju te njihovim doživljajem viktimizacije. Također su se ispitivale emocionalne reakcije djece na ispunjavanje upitnika. Pojmovno stupnjevanje u odnosu na težinu pojedinih oblika nasilja svelo se na psihičku agresiju, psihičko zlostavljanje, tjelesno kažnjavanje i tjelesno zlostavljanje.

Istraživanjem je obuhvaćen probabilistički (stratificirani klaster) uzorak od 3 644 djece redovnih polaznika škola, odnosno 2,62% djece u dobi od 11,13 i 16 godina (Ajduković i sur., 2012.). Kako bi se istaknuo značaj podataka koji ukazuju na prisutnost ovog problema tijekom odrastanja školske populacije, navest će se glavni nalazi ovog istraživanja koji bi mogli pripomoći i kod izvođenja zaključaka o prevalenciji i incidenciji različitih pojavnih oblika nasilja i kod ostatka izabrane populacije istih dobnih skupina.

Prvi podatak upućuje na to kako je **najveći broj** djece tijekom života doživio neki od oblika **psihičke agresije**, a razlike prema dobi govore o **konzistentnom porastu doživljenih svih kategorija** nasilnih postupaka **s protekom vremena**, tako da je među srednjoškolcima najviše onih koji su doživjeli sve kategorije nasilnih ponašanja. Što se tiče spolnih razlika u broju djece koja su doživjela psihičku agresiju, pokazalo se kako je u petom razredu više dječaka nego djevojčica doživjelo psihičku agresiju, dok je u sedmom razredu isto doživjelo više djevojčica.

Kada govorimo o spolnim razlikama u doživljavanju psihičkog zlostavljanja u

dobnoj skupini učenika petih razreda, više je dječaka doživjelo tu vrstu zlostavljanja. Kod tjelesnog kažnjavanja i zlostavljanja najviša je prevalencija kod djevojaka drugih razreda srednje škole, dok je u petim razredima najviša kod dječaka. Kada je u pitanju usporedba doživljavanja kategorija nasilja u posljednjoj godini i tijekom ranijeg života, pokazano je kako se s **porastom dobi** djece **manjuje korištenje tjelesne kazne** dok se **psihičko nasilje i agresija povećava**, no **porast dobi ne utječe na čestinu** doživljavanja tjelesnog zlostavljanja.

Kad se u obzir uzimao **spol**, uočeno je kako su **djevojke s porastom dobi** više od mladića **izložene tjelesnom zlostavljanju** (Ajduković i sur., 2012.). U shvaćanju najvažnijih podataka dobivenih ovim istraživanjem možemo se poslužiti prikazom konferencije koja je održana 2012. godine u Zagrebu kako bi se stručnjacima ovoga područja prikazali rezultati navedenog epidemiološkog istraživanja (Ajduković i sur., 2012.). Tako se u području izloženosti djece nasilju izdvajaju podatci o 65,8% djece koja su tijekom prethodne godine doživjela psihičku agresiju, dok je njih 41% doživjelo tjelesno kažnjavanje, zatim 23,6% djece koja su doživjela tjelesno zlostavljanje i njih 21% psihičko zlostavljanje. Zaključeno je također kako je uočen trend da su ona djeca koja su češće doživljavala tjelesno kažnjavanje, češće doživljavala i tjelesno zlostavljanje koje je zatim dovelo i do češćeg doživljavanja psihičkog zlostavljanja. Isto tako, uočeno je kako ista djeca doživljavaju više nasilnih ponašanja odjednom, a podatak o 32% roditelja koji uopće nisu sigurni u postojanje zakonske zabrane korištenja nasilja u odgoju djece upućuje na to kako odjek promocije nenasilnih odgojnih postupaka pomalo usporeno dolazi do šire javnosti (Ajduković i sur., 2012.).

Podatci istraživanja koji prikazuju raširenost nasilja nad djecom ukazuju na značaj daljnjeg kontinuiranog prikupljanja podataka povezanih s izloženosti djece nasilju uz uključivanje i najmlađih i još starijih dobnih skupina kako bi se još bolje razumio ovaj problem i kako bi se osmislile učinkovite preventivne mjere te isto kako bi se prikupljeni podatci mogli koristiti u svrhu upoznavanja javnosti sa širinom i značajem ovog problema.

2.3. Značajne posljedice nasilja nad djecom

Kako bismo pokušali još više naglasiti važnost bavljenja poboljšanjem komunikacije s javnošću o objektivnim spoznajama o nasilju nad djecom, potrebno je osvrnuti se na posljedice koje doživljeno nasilje ili svjedočenje nasilju u obitelji može trajno ostaviti na djecu, a poglavito onu koja u sustavu ni na koji način nisu bila prepoznata. Isto tako, potrebno je obratiti dodatnu pozornost na posljedice koje društveni problem nasilja nad djecom posredno ostavlja upravo na društvo, u smislu državnih troškova i pomanjkanja motiviranih mladih ljudi koji zbog doživljavanja nasilja nerijetko ostaju u socijalnom, obrazovnom, ekonomskom ili kojom drugom deficitu.

2.3.1. Individualne posljedice nasilja nad djecom

Kada se neku osobu nastoji sagledati na kompletan način u psihosocijalnom smislu, uvažavat će se i u obzir uzimati ono što kod neke osobe čini ili ne čini njen fizički, mentalni/kognitivni, emocionalni/psihološki/duhovni, ekonomski ili socijalni razvoj. Govoreći upravo o tome, a u smislu razvoja osobe od djetinjstva do odrasle dobi, u kojoj bi osoba trebala biti spremna koristiti ono što je usvojila odrastanjem i razvojem u svojoj životnoj okolini, odnosno koristiti strategije i vještine rješavanja problema i upravljanja emocionalnim i kognitivnim odgovorima na ljude i situacije, vještine ravnopravnog privređivanja i sudjelovanja u društvu na korist svih, kao i korištenje punog osobnog potencijala u poslovnim dostignućima u budućnosti i sl., prilično je realno zaključiti kako doživljavanje nekog od oblika nasilja u djetinjstvu može, ne samo ugroziti, već i ostaviti trajne posljedice na funkcioniranje osobe na individualnoj i društvenoj razini. Budući se uvijek ističe činjenica kako razvoj budućeg, novog i modernijeg društva leži upravo na današnjoj djeci kao nositeljima razvoja, važno je percipirati korist sustava koji dovoljno uvažava značaj mogućih posljedica nasilja te koji bi prevenirao nastanak barem dodatnih trajnih posljedica po djecu žrtve nasilja.

Kada uopćeno govorimo o štetnim posljedicama dugoročnog nasilja (Ilić, 2015.), može se navesti prisutan osjećaj manjka samopouzdanja, osjećaj krivice, neshvaćenosti, nesigurnosti, osamljenosti i besperspektivnosti.

Primjetan je trend povećanih slučajeva suicidalnih ponašanja kod djece, a na kraju i izvršenog suicida (Ilić, 2015.). Doživljavanje fizičkog nasilja nerijetko dovodi do posljedica koje se očituju u neurološkom i intelektualnom razvoju pa zatim i školskom uspjehu, životnim očekivanjima, socio-emocionalnom razvoju i socijalnim odnosima te u mentalnom zdravlju mladog pojedinca. Što se tiče neurološkog razvoja, prilikom doživljavanja tjelesnog nasilja vrlo lako može doći do neuroloških oštećenja korteksa zbog kojih dolazi do intelektualnog zaostajanja i lošijih školskih postignuća uz usporen kognitivni razvoj i oslabljene verbalne vještine. Posljedice tjelesnog nasilja na ponašanje djece očituju se u agresivnosti i asocijalnom ponašanju te neposlušnosti, delinkvenciji i prkošenju kod djece, a posljedice na socio-emocionalni razvoj odnose se na teškoće stvaranja i održavanja pozitivnih emocionalnih veza s drugima. Isto tako, istraživanja pokazuju kako djeca koja trpe tjelesno nasilje imaju niži socijalni status među vršnjacima, pri čemu ih također i roditelji i nastavnici percipiraju slabije socijalno prilagođenima (Ilić, 2015.).

Govoreći o ishodu mentalnog zdravlja i stanja pojedinca koji je pretrpio tjelesno nasilje, ističe se veća učestalost emocionalnih teškoća u smislu pozitivnog reguliranja istih (osjećaj beznađa, depresije, smanjenog samopoštovanja) te povezanost sa očitovanjem posttraumatskog stresnog poremećaja u budućnosti (Ilić, 2015.), koji isto tako može biti odgođen, budući se može razviti netom nakon traumatskog i stresnog događaja ili mjesecima i čak godinama poslije. Štoviše, stresori (čimbenici koji dovode do pojave stresa) u situacijama trpljenja nasilja mogu biti toliko jaki da uzrokuju akutne odgovore na stres koji se zatim mogu podvesti pod prave dijagnostičke kriterije akutnog stresnog poremećaja kod osobe (<https://www.poliklinika-djeca.hr/english/featured/delayed-responses-to-stress-and-transgenerational-transmission-of-trauma-possible-psychiatric-outcomes-of-childhood-abuse/>, posjećeno dana: 15.5.2022.). Uz pretpostavku da se ovakvi ishodi zadržavaju do odrasle dobi, nije začuđujući utjecaj na doprinos međugeneracijskog prijenosa zlostavljanja kao i razvoj kriminalnog ponašanja te zlouporabu ovisničkih sredstava (Ilić, 2015.).

Emocionalno, odnosno psihičko nasilje, manje je lako prepoznati od onog tjelesnog jer se prepoznavanje istoga skriva u mentalnim i emocionalnim očitovanjima djeteta na koja treba biti osobito osjetljiv. Neke od zamijećenih posljedica emocionalnog

nasilja odnose se prvenstveno na teže ostvarivanje pozitivnih socijalnih kontakata te život u stalnoj tjeskobi koja takvu djecu i mlade navodi na potrebu pretjerane brige o svojim roditeljima koji su im nametnuli stav kako su glavni izvor teškoća svojih roditelja, prijetili im, napuštali, kažnjavali i puštali da svjedoče nasilju (Ilić, 2015.). Zanimljiv podatak je također kako djeca koja su emocionalno zlostavljana više razvijaju depresiju i nisko samopoštovanje, nego djeca koja su tjelesno zlostavljana (Urbanc, 2000.; prema Ilić, 2015.). Uz posljedice emocionalnog zlostavljanja, vrijedno je spomenuti i one istaknute koje se očituju kod seksualnog zlostavljanja djece. Tako se uz sve navedeno ističe pojava specifičnih strahova, odnosno fobija, paničnih napadaja, problema s povjerenjem, teškoća u doživljavanju pozitivnih životnih iskustava te povećana podložnost daljnjem zlostavljanju svoje djece i obitelji u budućnosti (Ilić, 2015.).

Nalazi koji su se bavili učincima trpljenja nasilja u djetinjstvu naglasak stavljaju na nemogućnost pojedinca da uspostavi i održi značajne odnose tijekom života te posljedično sklonost konfliktnim odnosima što sprječava pravilan i cjelovit razvoj odrasle osobe u društvu. Nadalje, prema rezultatima istraživanja Bessela van Der Kolka zaključeno je kako se osobite i najznačajnije posljedice doživljenog nasilja odnose na: nemogućnost reguliranja emocija bijesa i užasa, intenzivne suicidalne osjećaje, učestalije somatske bolesti, negativnu percepciju sebe, loše odnose, kronični osjećaj izolacije, očaja i beznađa, disocijaciju i amneziju, fobije, depresiju i tjeskobu, poremećaje u prehrani, razvoj antisocijalne osobnosti kao i višestrukih poremećaja ličnosti (Ilić, 2015.). UNICEF-ova studija govori o čak petnaest puta većoj vjerojatnosti da će djeca nad kojom je vršeno nasilje biti fizički ili seksualno napadnuta negoli populacijski prosjek. Očituju se veliki rizici za oslabljeni emocionalni, socijalni, fizički i kognitivni razvoj upravo zbog velike količine emocionalnog stresa kojeg proživljavaju uz doživljavanje nasilja, a isti potencijalno unazađuje razvoj mozga i uz kognitivni, oslabljuje i senzorni razvoj djeteta (Ilić, 2015.). Na kraju, utvrđeno je kako djetetova izloženost nasilju snažno i negativno utječe na razvoj mozga u smislu da ga čini više reaktivnim, a manje prilagodljivim pa se takva djeca mogu naučiti više reagirati, nego odgovoriti na situaciju (Phyllis i Kendall, 2004.; prema Ilić, 2015.).

2.3.2. Društvene posljedice nasilja nad djecom

Govoreći o društvenim posljedicama nasilja nad djecom, potrebno je naglasiti što se uopće smatra takvim posljedicama. Vrlo zanimljiv članak (Fang i sur., 2012.) pozabavio se tematikom ekonomskog tereta u državi kojeg stvara nasilje nad djecom u obitelji. Istraživanje je ponudilo podatke o novim procjenama prosječnih životnih troškova po jednoj žrtvi nasilja te o ukupnim životnim troškovima za sve nove slučajeve nasilja koji su se dogodili 2008. godine u SAD-u koristeći se pristupom baziranim na incidenciji. Preciznije, autori su istraživali kratkoročne i dugoročne troškove zdravstvene zaštite, gubitke u produktivnosti, odnosno, u smislu pristupa ljudskog kapitala - potencijalne gubitke zarade zbog činjenice trpljenja nasilja u djetinjstvu, troškove skrbi za djecu, troškove kaznenopravne zaštite te troškove posebnog obrazovanja, a koji se redom navedeni odnose na prosječne životne troškove po žrtvi nasilja bez fatalnog ishoda. Kada se govori o slučajevima s fatalnim ishodom, u obzir su uzeti troškovi medicinske skrbi te gubitci zarade (Fang i sur., 2012.).

Kako bi se opisala stopa incidencije slučajeva nasilja za 2008. godinu, uzeti su podatci službi za zaštitu djece koji govore o 772 000 djece koja su bila žrtve nasilja i zanemarivanja u 2008. god., od kojih njih 75% (ili 579 000) ranije nisu bila žrtve nasilja te je taj broj od 579 000 novih žrtava uzet kao baza za procjenu prosječnih ukupnih životnih troškova zbog pretrpljenog nasilja. Kod incidencije slučajeva u 2008. godini određivala se također stopa smrtnosti u istoj godini zbog posljedica nasilja te je taj broj bio 1 740 djece od kojih je njih 80% bilo mlađe od 4 godine. Za prosječne životne troškove po žrtvi nasilja bez fatalnog ishoda za 2008. godinu navode se redom:

a) **kratkoročni troškovi zdravstvene zaštite:** U istraživanju ovog pokazatelja računala se **razlika** u troškovima između kontrolne i eksperimentalne grupe djece (djeca izvan sustava zaštite od nasilja) u razdoblju od njihove šeste do sedamnaeste godine života koja je iznosila 2 703 USD po osobi/žrtvi, a kada su se gledali ukupni troškovi po jednoj osobi/djetetu koje trpi nasilje, oni su iznosili 32 648 USD za djecu od šeste do sedamnaeste godine (11 godina života);

b) **dugoročni medicinski troškovi:** Kod dugoročnih troškova zdravstvene zaštite uzeti su samo podatci iz izvještaja Bonomi-a i suradnika (2008.; prema Fang i sur., 2012.) u kojem su se bavili istraživanjem dugoročnih troškova zdravstvene zaštite kod 3 333 žene koje su doživjele nasilje u djetinjstvu te se pokazalo kako su ti troškovi iznosili 21% više kod žena koje su imale povijest zlostavljanja od onih koje nisu;

c) **gubitak u produktivnosti:** Kod utvrđivanja gubitaka u produktivnosti koristio se pristup ljudskog kapitala, odnosno utvrđivao se potencijalni gubitak zarade zbog doživljenog nasilja te je pokazano kako osoba s poviješću doživljenog nasilja godišnje zaradi 5 000 USD manje od osobe bez povijesti zlostavljanja;

d) **troškovi skrbi za djecu:** Iako u području praćenja djece kroz njihovo djetinjstvo i odrastanje, kako bi se utvrdili ukupni troškovi skrbi o njima, nema longitudinalnih istraživanja, a usluge koje se pružaju uglavnom traju duže od godine dana, utvrđeno je kako su SAD 2006. godine na federalnoj, državnoj i lokalnoj razini za troškove aktivnosti skrbi za djecu potrošile 25,7 mlrd. američkih dolara. Uz broj od 3 578 000 djece koja su bila u tretmanu službi za zaštitu djece, procijenilo se kako je trošak ukupne skrbi za djecu 7 183 dolara po djetetu uključenom u tretman službi;

e) **troškovi kaznenopravne zaštite:** Učinci nasilja na stope maloljetničkih uhićenja ili uhićenja u odrasloj dobi procjenjivani su tijekom longitudinalnog istraživanja 908 djece žrtava nasilja i 667 djece koja to nisu te je pokazano kako je 27,4% zlostavljane djece imalo maloljetničko uhićenje nasuprot 17,2% djece iz kontrolne skupine, što čini grubu razliku od 10,2% na strani učinka doživljenog nasilja na višu stopu uhićenja (Widom i Maxfield, 2001.; prema Fang i sur., 2012.). Što se tiče ukupnih rashoda sustava kaznenopravne zaštite za provođenje izrečenih mjera maloljetnicima, oni su iznosili 18 950 USD po uhićenom maloljetniku (Reynolds i sur., 2002.; prema Fang i sur., 2012.).

Učinak zlostavljanja u djetinjstvu povećava i šanse za uhićenja u odrasloj dobi koja doživljava 9,1% više osoba koje su trpjele nasilje, a prosječni socijalni troškovi cijelog kaznenopravnog postupka iznosili su 69 038 USD po odrasloj osobi (Reynolds i sur.; prema Fang i sur., 2012.).

f) **troškovi posebnog obrazovanja:** Kako se za djecu koja doživljavaju nasilje pretpostavljalo da više koriste sustav posebnog obrazovanja, pokazano je da 24,2% zlostavljane djece u dobi od 8 godina koristi sustav posebnog obrazovanja, u usporedbi s 13,7% djece koja ne trpe nasilje. Uz pretpostavku kako korištenje posebnih obrazovnih programa traje prosječno 9 godina, procijenjen je trošak istog na 7 999 USD po djetetu/žrtvi nasilja (Fang i sur., 2012.).

Prosječni životni troškovi po žrtvi nasilja s fatalnim ishodom u dobi od 0-4 godine iznose 14 100 USD za troškove medicinske skrbi i 1 258 812 USD za gubitke zarade.

Kada su se zbrojili svi izračunati troškovi, ukupni ekonomski teret društvenog problema nasilja u obitelji iznosio je 124 mlrd. USD. Iako su se podatci bazirali na incidenciji koja olakšava ekonomsku analizu javnozdravstvenih intervencija, teret, trošak i problem nasilja nad djecom svakako ostaje znatan i stvaran.

Ova analiza potaknula je i daljnje istraživanje ovakve vrste društvenog i individualnog troška zbog nasilja nad djecom u SAD-u. Peterson i suradnici (2018.) nadovezali su se nekoliko godina kasnije na istraživanje Fanga i suradnika (2012.) kako bi iskoristili tada dobivene najnovije podatke i ažurirali ih prema preporučenim metodama. Koristeći se ažuriranim metodama, procijenjeni ukupni životni troškovi zlostavljanja djece bez fatalnog ishoda povećani su sa ukupno 210 012 USD na 830 928 USD, a ukupni trošak po smrtno stradaloj žrtvi povećao se sa 1,3 mil. USD na 16,6 mil. USD. Procijenjeni ekonomski teret američkog stanovništva zbog zlostavljanja djece na temelju dokazanih slučajeva incidencije u 2015. godini (482 000 žrtava bez fatalnog ishoda i 1 670 žrtava sa smrtnim ishodom) bio je 428 mlrd. američkih dolara, što predstavlja godišnje troškove tijekom cijelog života. Računanje pojedinačnih i društvenih nematerijalnih troškova pokazalo je povećanje već procijenjenih općih životnih troškova zlostavljanja djece.

U Republici Hrvatskoj još uvijek nije provedeno neko slično istraživanje troškova ovog problema, no ostaje prisutan veliki potencijal za istraživanje ovakvih troškova koje posredno ili neposredno prouzrokuje doživljavanje nasilja u djetinjstvu. Korist raspolaganja takvim podacima zasigurno bi se pokazala u smislu uviđanja koristi preveniranja nasilja nad djecom kod šire javnosti i poboljšane suradnje sa sustavom socijalne skrbi i socijalnim radnicima.

2.4. Dosadašnji sustav zaštite djece u RH

Republika Hrvatska, kao pripadnica i punopravna potpisnica obvezujućih i fakultativnih dokumenata europske i međunarodne zajednice o zaštiti djece, obvezala se štiti i unaprjeđivati prava djeteta i jamčiti njihovu zaštitu od bilo kakvog ugrožavajućeg postupanja. Obveza RH također se svodi i na prilagođavanje, mijenjanje i dopunjavanje nacionalne zakonske regulative u ovom specifičnom području prema preporukama i smjernicama europske i međunarodne zajednice. Prema obvezama međunarodnih i europskih ugovora i sporazuma, RH je dužna podnositi i svoja periodična izvješća UN-ovom Odboru za prava djeteta o trenutnom stanju zaštite djece u državi, napretku, implementiranim strategijama, kao i poduzetim mjerama i akcijama djelovanja u određenom socijalno-političkom području i u određenom vremenskom periodu.

Kada se govori o zakonskoj regulativi sprječavanja nasilja nad djecom u obitelji, službenici i stručnjaci u RH rukovode se najčešće Obiteljskim zakonom, Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji, Kaznenim zakonom te Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji. Kako bismo malo bolje pregledali barem približnu sliku stanja, potrebno je osvrnuti se na glavne okvire postupanja, prikazani napredak RH te nacionalne težnje rješavanja problematike zaštite djece od nasilja, kao i poduzete mjere i angažmane socijalne politike.

2.4.1. Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (2019.)

Kao glavni sudionici u postupku zaštite obitelji i djece od nasilja te u informiranju i međusobnoj suradnji u RH, nadležni su redom: policija, zdravstvene ustanove, odgojno-obrazovne ustanove, centri za socijalnu skrb, pravosuđe, organizacije civilnog društva (udruge) te mediji kao posebno sredstvo prenošenja informacija i posrednici u oblikovanju društvenih stavova vezanih uz određeni problem ili događaj, u ovom slučaju nasilje nad djecom. Protokol (2019.) vrlo pažljivo razrađuje dužnosti i redosljed postupanja nadležnih tijela prilikom zaprimanja prijave nasilja u obitelji ili otkrivanja istog prilikom rada s djetetom po službenoj dužnosti. Posljednjom izmjenom Protokola u 2019. godini stavljen je dodatni naglasak na

nužnost poboljšane međuresorne suradnje i važnost uspostavljanja učinkovitih načina suradnje i **sustava razmjene informacija**. Iako u formalnom smislu taksativno nabrojanje dužnosti, odgovornosti i podjele posla izgleda prilično idealno, u ne tako davnom razdoblju imali smo prilike biti svjedoci nemilim događajima koji su imali velikog odjeka u javnosti. Upravo tada, a i u prijašnjim sličnim situacijama, na površinu su isplivali vrlo značajni problemi sustava socijalne skrbi, zaštite djece i žrtava obiteljskog nasilja kao i zaštite samih stručnjaka u sustavu te njihovog ugleda. Pojavio se također problem međusobnog prebacivanja odgovornosti među suradničkim sustavima kada nitko nije bio siguran gdje su se i zašto dogodili propusti. Stoga se opravdano zapitati što je uzrok takvom stanju, koje biva prepoznato tek kada se dogodi nekakav tragičan događaj, i što se može napraviti kako bi se prevladali takvi izazovi i izbjegli kobni događaji u budućnosti.

Nakon događaja koji su se zbili, pokrenule su se stručne rasprave i pregovori s Vladom RH kako bi se utvrdili glavni problemi i moguća rješenja za barem nekakav pozitivan pomak u radu sustava, a kao glavni problemi istaknuti su: „**nedostatak** normativa i **jasnih standarda** rada, preširok **opseg** djelatnosti centara za socijalnu skrb, nedostatak **radne snage**, **preopterećenost** zaposlenika, visoka razina **izloženosti stresu**, **niska razina brige o ljudskim resursima**, **nedovoljna uključenost** radnika u donošenje odluka, nerijetka kršenja radnih prava, izbjegavanje socijalnog dijaloga od strane poslodavaca i **formaliziranje bez stvarnog učinka**“ (<http://szdssh.hr/2019/09/24/tragedije-snazno-prodrmale-sustav-socijalne-skrbi/>, posjećeno dana: 1.6.2022.).

Prema osobnom mišljenju, upravo su navedeni problemi nedostatka normativa i jasnih standarda rada, niske razine brige o ljudskim resursima te smanjene ili nedovoljne uključenosti radnika u donošenje odluka glavni uzročnici i začetnici nastanka svakog većeg problema kada se radi o specifičnom problemu nasilja nad djecom. Što se tiče Protokola kao jednog od mehanizama RH u sprječavanju i zaštiti od nasilja, detaljne različite dužnosti i mjere postupanja i suradnje su dodijeljene nadležnim tijelima i sustavima koji sudjeluju u zaštiti žrtava obiteljskog nasilja, no i dalje nedostaje čimbenik standardiziranog rada koji će biti sustavno kontroliran i praćen uz provođenje redovite brige o svim uključenim stručnjacima koji se bave zaštitom djece od nasilja. Također, vrlo bitna komponenta cijelog procesa sustavne

zaštite djece od nasilja jest ta da bi se na političkoj razini donošenja zakonskih regulativa obvezno trebala uvesti uključivanja stručnjaka socijalnog rada koji izravno rade s rizičnim obiteljima i njihovom djecom u proces donošenja odluka za mijenjanje i uređivanje zakonskih okvira, obzirom da bi pažljivo slušanje i dijalog s djelatnicima iz struke, koji se svaki dan susreću s različitim situacijama i mogu procijeniti koliko učinkovito ili neučinkovito pojedine odredbe i regulative utječu na smanjenje, prevenciju ili zaštitu djece od nasilja u obitelji, moglo uvelike olakšati proces ozakonjivanja pojedinih odluka. Sustav zaštite djece žrtava nasilja zasigurno je jedan od sustava koji si ne bi smjeli priuštiti grube ni lake propuste u radu, a jedan od temeljnih koraka u prevladavanju toga izazova jest suzbijanje formaliziranog djelovanja bez stvarnog učinka budući da je za sustav RH i zaštitu djece od nasilja upravo najbitnije svako **prilagođeno i dobro umreženo** djelovanje koje se prati i kontrolira kako bi se izbjegli svi propusti uz prilagođavanje svakom individualnom slučaju.

2.4.2. Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji (2017.)

Nacionalna strategija Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) za razdoblje od 2017. - 2022. godine usredotočuje se na obvezu preveniranja i procesuiranja svih vrsta nasilja u obitelji. Razvoj preventivnih programa Nacionalne strategije (u daljnjem tekstu: Strategija) želi se postići u područjima djelovanja koja se odnose na **prevenciju** nasilja u obitelji, **zakonodavni** okvir, **zbrinjavanje** i potporu žrtvama nasilja, **psihosocijalni** tretman počinitelja nasilja, unaprjeđenje **međuresorne suradnje**, **izobrazbu** stručnjaka u području zaštite od nasilja u obitelji te **senzibilizaciju** javnosti. Strategija prikazuje visoke težnje poboljšanja sustava zaštite od nasilja u obitelji nastojeći obuhvatiti glavne značajne probleme u sustavu. Kao najrelevantnije navedene težnje Strategije ističe se **longitudinalno** praćenje zabilježenih individualnih slučajeva nasilja i **financijska potpora** za projekte koji se bave prevencijom nasilja u obitelji u okviru rada savjetovališta te **preventivni programi** zaštite mentalnog zdravlja u odgojno-obrazovnom sustavu u okviru prevencije nasilja u obitelji. Nadalje, smisleni napredak može se ostvariti i u području zbrinjavanja i

potpore žrtvama nasilja kod osiguravanja stambenog zbrinjavanja djece žrtava nasilja te kroz financijsku potporu u radu skloništa i savjetovaništa. Što se tiče strateških usmjerenja na planove i programe zapošljavanja žrtava nasilja u obitelji, smatram kako se kvalitetno ulaganje može provesti u sustav osnaživanja djece žrtava nasilja kroz također obrazovni sustav u smislu što boljih obrazovnih te naknadno radnih postignuća jer je pokazano kako osobe koje su u djetinjstvu doživljavale nasilje imaju tendenciju slabijeg zarađivanja i ukupno nižih prihoda od osoba koje nisu doživljavale nasilje. Naposljetku je značajno naglasiti potencijal **u senzibilizaciju javnosti** – dostupnost informacija, konferencijsko obilježavanje značajnih datuma vezanih za zaštitu djece, suradnja s određenim medijima na adekvatnom prikazivanju programskih sadržaja problematike nasilja nad djecom te nastanak medijskih kampanja. Naglasak postoji i na unaprjeđenju međuresorne suradnje i izobrazbi stručnjaka u području zaštite od nasilja u obitelji, a isti se odnose na razvoj suradnje predstavnika sustava socijalne skrbi i predstavnika Ministarstva te na intenzivnu izobrazbu predstavnika državnih tijela u području zaštite djece od nasilja uz potenciranje edukacija o suradnji s medijima i komuniciranju o načelima i radnjama struke u javnosti kako bi se što više pomaknula granica na kojoj postoji jaz između te dvije strane.

2.4.3. Peto i šesto periodično izvješće prema UN-ovoj Konvenciji o pravima djeteta (2020.)

Republika Hrvatska podnijela je 2020. godine Izvješće UN-ovom Odboru za prava djeteta temeljem odgovora na ključna pitanja koja je Odbor sastavio za RH prije nego li podnese cjelovito Peto i šesto izvješće. Među nekolicinom područja koja su obuhvaćena ovim preglednim Izvješćem, usredotočit ćemo se samo na podatke koji se odnose na područje *Nasilje nad djecom* (Izvješće, 2020.). Tako RH u dijelu poduzetih aktivnosti u području nasilja nad djecom ističe **usvajanje četvrte Nacionalne strategije za zaštitu od nasilja u obitelji** čije su glavne težnje prethodno opisane, zatim osnivanje **Povjerenstva** za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka i izvršavanje sankcija počinitelja u okviru Ministarstva pravosuđa te primjenu **Pravilnika** o načinu prikupljanja, obrade i

dostave statističkih podataka i izvješća u području primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (ZZNO).

Kod primjene Pravilnika istaknuta je obveza nekoliko sustava (policija, odvjetništvo, CZSS, zdravstvene i odg.-obrazovne ustanove) da vode evidencije o svojim poduzetim radnjama koje bi potom trebali objediniti u godišnja izvješća o broju pokrenutih i okončanih postupaka prema ZZNO-u. Što se tiče ostalih radnji u okviru Ministarstva, ustanova i organizacija, navodi se **5 objavljenih poziva** Ministarstva za prijavu projekata udruga u području nasilja nad djecom, zatim primjena **Pravilnika o načinu postupanja** radnika u odgojno-obrazovnim ustanovama uz navedene „brojne ustanove/organizacije koje djeluju preventivno i pružaju podršku obiteljima i djeci žrtvama nasilja“ (Izvješće, 2020:36).

Mrežne stranice Ministarstva sadržavaju *Adresar ustanova i institucija za pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji*, a policija žrtvama uručuje obrasce s pravima i popisom organizacija i udruga za podršku žrtvama koji su posebno prilagođeni djeci. Na kraju vrijedi spomenuti i rad Hrabrog telefona svakog radnog dana te održani međunarodni festival preventivno-edukativnih filmova koji je posvećen prevenciji nasilja u organizaciji MUP-a (Izvješće, 2020.). Što se tiče nekih brojčanih pokazatelja nasilja nad djecom, Izvješće ističe broj djece žrtava nasilja u razdoblju od 2014.-2018. godine koji je iznosio u prosjeku 13 340 djece godišnje u razdoblju od 5 godina – 2014. god. 16 382 žrtve, 2015. 15 338, 2016. 13 362, 2017. 12 476 i 2018. godine do listopada 9 141 žrtava nasilja (Ministarstvo unutarnjih poslova 2018., prema Izvješće, 2020.). Ministarstvo ističe 9 ugovora koje ima s pružateljima socijalnih usluga privremenog smještaja za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja uz sufinanciranje 7 udruga koje također pružaju smještaj ženama i djeci (Izvješće, 2020.).

Prema svemu navedenome, kod težnji današnjeg sustava zaštite djece od nasilja u RH mogu se zasigurno uvidjeti pozitivni pomaci od nekih prijašnjih stanja, kao i dobro usmjerene težnje poboljšanja sustava u nekim prepoznatim kritičnim točkama, no i dalje nedostaju podatci o aktivnostima usmjerenim točno operacionaliziranom praćenju pojave nasilja nad djecom radi razvijanja preventivnih mjera i izgradnje timova stručnjaka i čvrsto umrežene i standardizirane baze podataka u kojoj neće u

obzir dolaziti samo podatci prema primjeni zakona koji reguliraju ovo područje, već i ostali koji se suradnički prikupljaju djelovanjem svih relevantnih sustava i stručnjaka čiji se rad i stručno usavršavanje u ovom području potiču i prate kroz točno postavljene standarde praćenja i evaluacije.

Najveći naglasak potrebno je staviti na razvijanje čvrste mreže podrške u široj zajednici poticanjem većeg broja javnih angažmana i istupa o ovoj posebnoj problematici kako bi se ista prikazala javnosti s ciljem povećane senzibilizacije i razumijevanja kompleksnosti problema nasilja nad djecom.

3. PROBLEM ISTRAŽIVANJA

Istraživačka pitanja:

1. Koliko je pojedini izvor komunikacije eksponiran u odabranim medijima (tri izvora komunikacije: struka, politika i javnost)?
2. Na što se odnose razlike u stavu struke, politike i javnosti?
3. Kako dolazi do upitnosti autoriteta sustava prilikom medijskog izvještavanja o djelovanju socijalnih radnika i struke u slučajevima nasilja nad djecom?

3.1. Uzorak

Za potrebe ovog istraživanja primijenjen je neprobabilistički namjerni uzorak prema kriteriju posjećenosti portala na kojem su članci objavljeni. Za ovo istraživanje istraživački imperativ nije uopćavanje rezultata na cijelu populaciju (svi *online* mediji), već je bitno jedino ispuniti kriterij najviše posjećenosti kako bi se rezultati mogli primijeniti na one medijske portale koji imaju najveći doseg ljudi koji posjećuju određene portale (Milas, 2005.). Tako uzorak istraživanja čini 90 internet članaka koji su prikupljeni na 6 najposjećenijih portala u RH u razdoblju od 1.1.2019.-1.8.2022. Najposjećeniji portali odabrani su prema podacima *Gemius Rating*-a (Stanić, 2021.) o broju posjeta korisnika po određenom portalu. Svih 6 najposjećenijih portala imalo je konstantu pojavljivanja u svim razdobljima pretrage (tijekom 2019., 2020., 2021. i 2022. god.) isključivo na prvih šest mjesta, ali drugačijim kronološkim redom što za potrebe ovog istraživanja nije bitno, dok su ostali portali često varirali prema kriteriju posjećenosti, stoga nisu uzeti u obzir. Tako su za pretraživanje članaka odabrani portali *24sata.hr*, *dnevnik.hr*, *net.hr*, *tportal.hr*, *jutarnji.hr* i *vecernji.hr*. Period objavljivanja analiziranih članaka ograničen je na tri i pol godine kako bi se obuhvatili najrecentniji događaji u odabranom području medijskog izvještavanja. Na odabranim portalima je omogućena pretraga članaka prema ključnim riječima, a iste su odabrane prema preporuci (Blomberg, 2017.;

prema Stanić, 2021.) koja se odnosi na odabir i čitanje nekoliko nasumičnih članaka koji govore o socijalnim radnicima kako bi se izdvojili *tag*-ovi u člancima koji se najviše pojavljuju kada se piše o istome. Tako su odabrane četiri ključne riječi čijim su se pretragama na svih šest portala izdvojili relevantni članci, odnosno samo oni članci koji se odnose na rad socijalnih radnika i sustava socijalne skrbi u zaštiti djece od nasilja, generalno ili vezano uz određeni događaj. Ključne riječi za pretragu su: *socijalni rad, zlostavljanje djeteta, centar za socijalnu skrb i nasilje nad djecom*. Prateći datume objava članaka, kako bi ušli u odabrani vremenski period, na 6 portala prikupljeno je ukupno 276 članaka. Nakon prvog pregleda prikupljenih *link*-ova članaka, eliminirani su članci koji se pojavljuju dva ili više puta u pretragama na različitim portalima i pod različitim ili istim ključnim riječima. Tako je preostalo 109 članaka od kojih je sljedećim čitanjem eliminirano još 19, što čini 90 članaka koji predstavljaju konačni uzorak istraživanja. Kriterij eliminacije nastao je nakon potrebe utvrđivanja glavnih izvora komunikacije u člancima koji se pojavljuju te se odnosi na izbacivanje onih članaka u kojima isti izvor komunikacije govori o istom predmetu na isti način.

3.2. Metoda i prikupljanje podataka

Kao odabrana metoda istraživanja koristit će se analiza sadržaja najposjećenijih hrvatskih internet portala u razdoblju od 1.1.2019.-1.8.2022. godine. Kako bi se odgovorilo na prvo istraživačko pitanje (*Koliko je pojedini izvor komunikacije eksponiran u odabranim medijima?*), koristit će se kvantitativna analiza sadržaja, a kako bi se odgovorilo na drugo (*Na što se odnose razlike u stavu struke, politike i javnosti?*) i treće (*Kako dolazi do upitnosti autoriteta sustava prilikom medijskog izvještavanja o djelovanju socijalnih radnika i struke u slučajevima nasilja nad djecom?*) istraživačko pitanje koristit će se kvalitativna analiza sadržaja. Što se tiče izvora komunikacije u medijima, pripadnici istih ili sličnih grupa ove komunikacije grupirani su u jedinice višeg stupnja kako bi prikupljanje i razvrstavanje podataka bilo preglednije. Tako su odabrana tri glavna izvora komunikacije koji će se analizirati, a to su: *struka, politika i javnost*. U struku spadaju socijalni radnici, centri za socijalnu skrb (njihovi predstavnici), strukovne organizacije te neovisna tijela i

stručnjaci kao što su npr. pravobraniteljica za djecu, psiholozi i profesori Pravnog fakulteta. Politika se odnosi na predstavnike Ministarstva, izvršitelje upravnih nadzora te predsjednika i Vladu, odnosno njihove poduzete kampanje. Javnost predstavlja sve građanske inicijative, poznate osobe u društvu te neposredno izvještavanje o sustavu od strane određenih novinara.

Za kvantitativni dio istraživanja u člancima su se prikupljali brožčani podatci prema unaprijed definiranim odrednicama koje se žele analizirati. Tako će se zabilježiti ukupni udio analiziranog sadržaja po odabranim portalima, udio pojedinačnog izvora komunikacije na pojedinom portalu, kao i broj sugovornika koji su komunicirali u medijima za pojedini izvor komunikacije, uz određivanje veličine (površine) sadržaja tekstova prema izvorima komunikacije i brožčanog podatka o udjelu pozitivnog, neutralnog i negativnog sadržaja na odabranim portalima.

Za kvalitativni dio istraživanja prvo su odabrani glavni postojeći narativi u medijima (Stanić, 2021.) kada se izvještavalo o socijalnim radnicima koji će služiti kao osnovna kategorija razvrstavanja glavnih ideja analiziranih tekstova. Podatci su prikupljeni na način iščitavanja svakog pojedinog članka kako bi se iz svakog teksta izdvojile glavne ideje komunikacije kao jedinice kodiranja koje su se zatim poopćavale i sažimale kako bi se mogle svrstati u pripadajući narativ.

Naposljetku je bitno istaknuti nastajanje etičkih dilema kada se provode ovakve analize i istraživanja pisanih internet članaka koji često imenuju određene osobe. Dok su imenovane osobe svjesne svoje komunikacije i izjava u medijima, često nisu svjesne upravo toga kako bi se njihove izjave mogle koristiti u istraživanjima istih (Holmes, 2009.; prema Stanić, 2021.). Isto tako, upozorava se na mogućnost naknadnog nastanka posljedica zbog izjava po određene osobe ili izvore komunikacije koje možda nisu postojale u trenutku davanja izjava u medijima te će se stoga sva imena i nazivi citiranih dionika izostaviti iz pregleda rezultata analize (Convery i Cox, 2012.; prema Stanić, 2021.).

4. REZULTATI

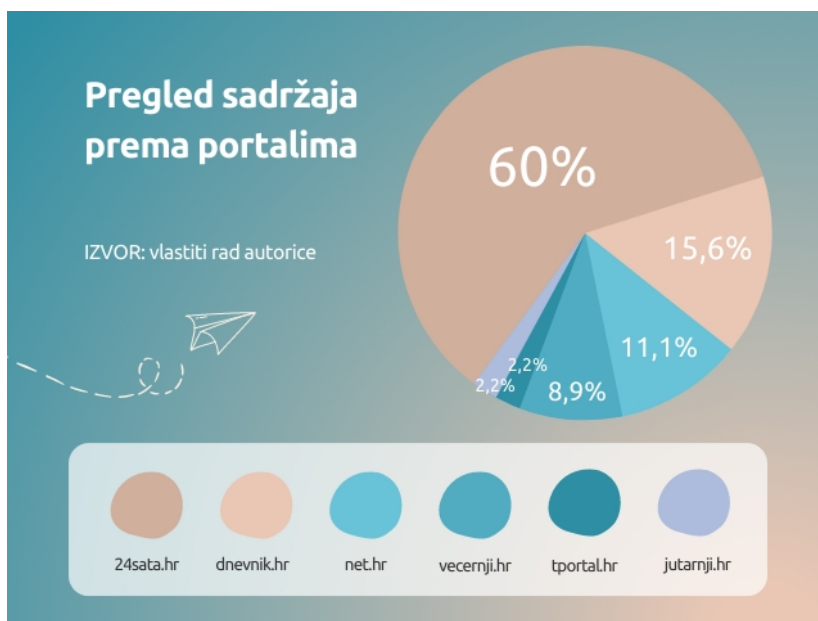
4.1. Izvori komunikacije u medijima

Kako bismo odgovorili na istraživačko pitanje koje se tiče količine eksponiranosti struke, politike i javnosti u odabranim medijima, koristit ćemo se kvantitativnom analizom sadržaja. Kvantitativna istraživačka tehnika pruža brojčani opis pojave koja se istražuje kroz statističku analizu ili sažimanje izvornih podataka i često predstavlja početni korak u definiranju problema i njegovog boljeg upoznavanja te može biti nadopuna kvalitativnom istraživanju (Milas, 2005.).

Ovakvom početnom analizom ćemo nastojati utvrditi objektivnu količinu medijskog eksponiranja odabranih kategorija analize, odnosno količinu prostora koja se daje pojedinim izvorima komunikacije u medijima kada je u pitanju struka socijalnog rada u području zaštite djece od nasilja. Svi grafički prikazi izrađeni su u programu *Canva*.

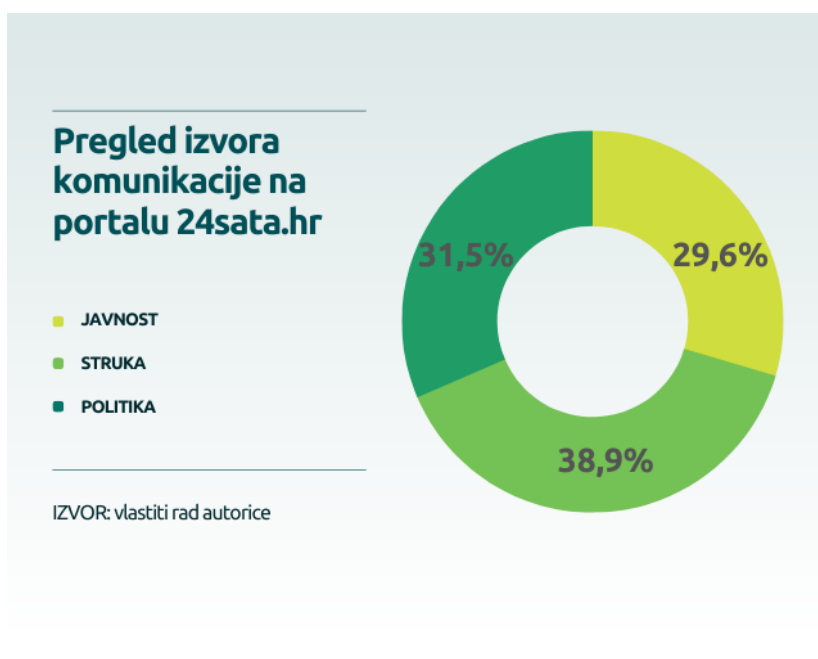
U prvom prikazu (Graf 4.1.1.) stoji pregled analiziranog sadržaja prema odabranim portalima. Tako je od 90 analiziranih članaka njih 54 (60%) analizirano na portalu *24sata.hr*, 14 članaka (15,6%) u analizi preuzeto je s portala *dnevnik.hr*, njih 10 (11,1%) s portala *net.hr*, 8 članaka (8,9%) s portala *vecernji.hr* i po 2 članka (2,2%) s portala *tportal.hr* i *jutarnji.hr* ($H_i^2=128,933$; $df=5$; $p<0.01$).

Graf 4.1.1. Pregled sadržaja prema portalima

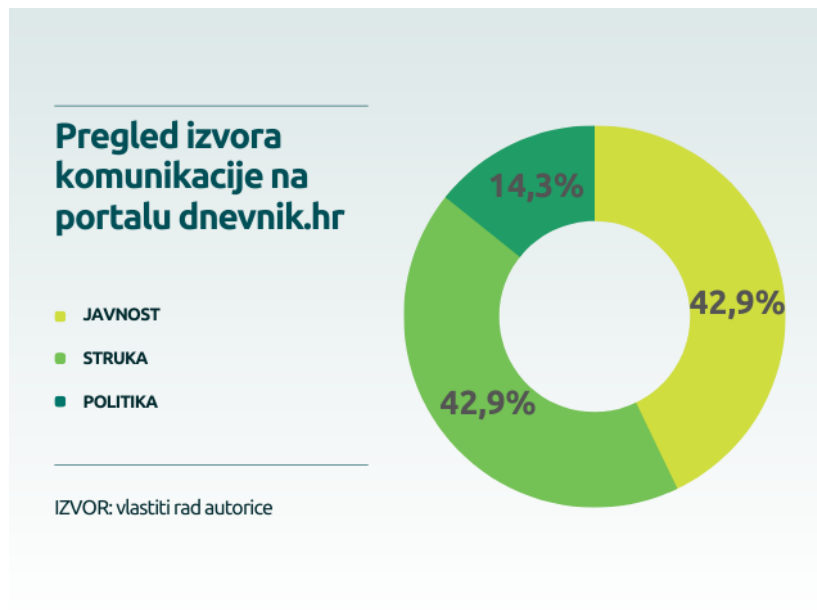
Kako bismo utvrdili broj analiziranih izvora komunikacije na pojedinim portalima, slijedi grafički prikaz udjela članaka koji predstavljaju struku, politiku i javnost na odabranim medijskim portalima.

Graf 4.1.2. Pregled izvora komunikacije na portalu *24sata.hr*

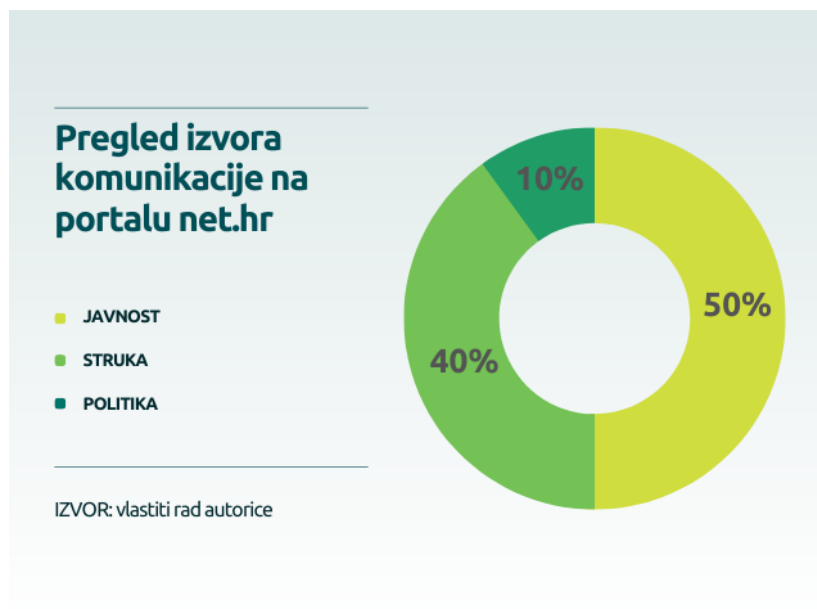
Na portalu *24sata.hr* najviše je članaka (21) u kojima je izvor komunikacije struka s 38,9% analiziranih članaka, potom politika sa 17 članaka (31,5%) te javnost s analiziranih 16 članaka (29,6%) ($H_i^2=0,777$; $df=2$; $p>0.05$).

Graf 4.1.3. Pregled izvora komunikacije na portalu *dnevnik.hr*

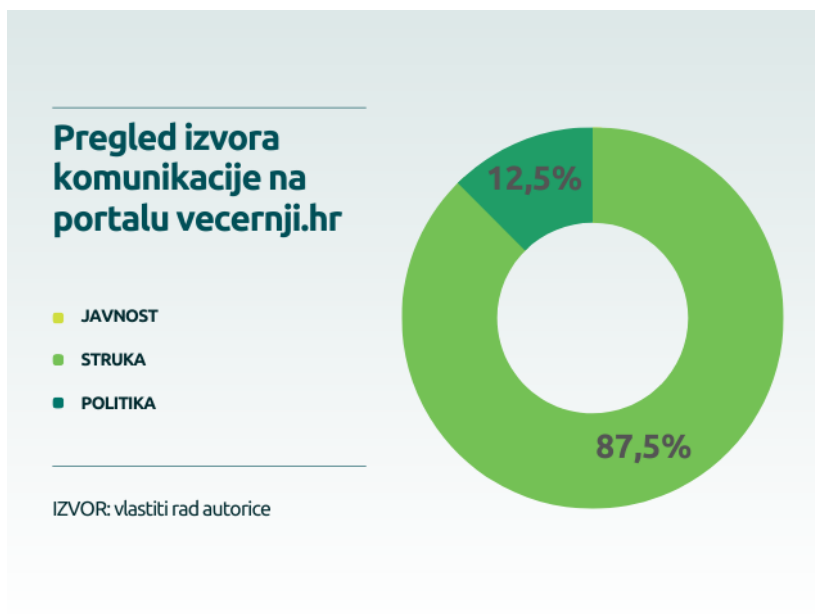
Na portalu *dnevnik.hr* je analiziran podjednak udio članaka struke i javnosti s po 6 analiziranih članaka (42,9%), dok je politika kao izvor komunikacije analizirana s 2 članka (14,3%) ($H_i^2=2,285$; $df=2$; $p>0.05$).

Graf 4.1.4. Pregled izvora komunikacije na portalu *net.hr*

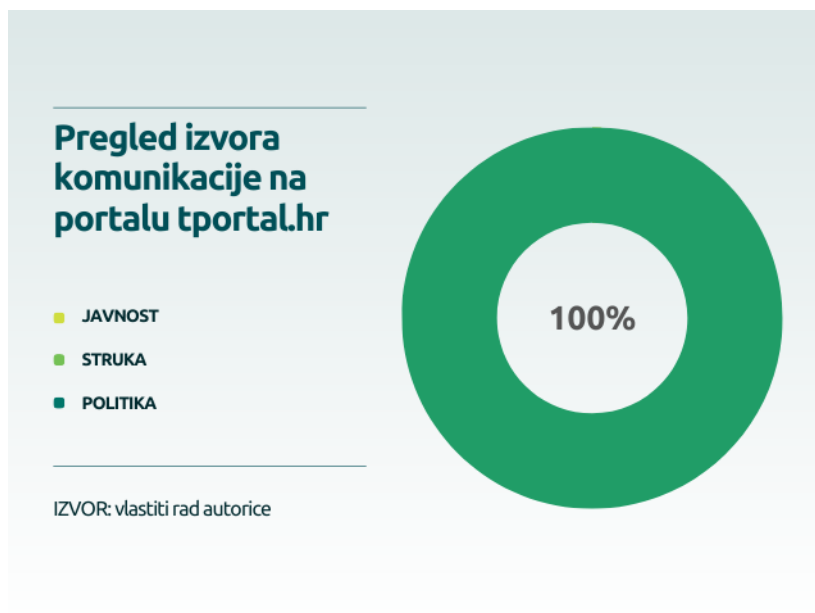
Na portalu *net.hr* je najviše analiziranih članaka koji se odnose na javnost (5 članaka), zatim na struku s 4 analizirana članka (40%) te politika s 1 analiziranim člankom (10%) ($H_i^2=1,800$; $df=2$; $p>0.05$).

Graf 4.1.5. Pregled izvora komunikacije na portalu *vecernji.hr*

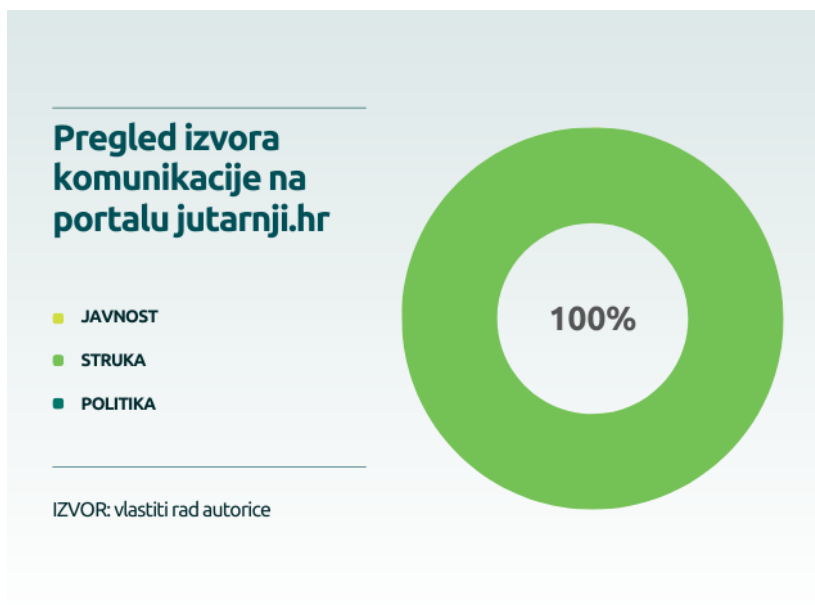
Na portalu *vecernji.hr* analizirano je 7 članaka (87,5%) koji se odnose na struku kao izvor komunikacije i 1 članak (12,5%) koji se odnosi na politiku kao izvor, dok javnost uopće nije bila zastupljena ($H_i^2=3,571$; $df=1$; $p>0.05$).

Graf 4.1.6. Pregled izvora komunikacije na portalu *tportal.hr*

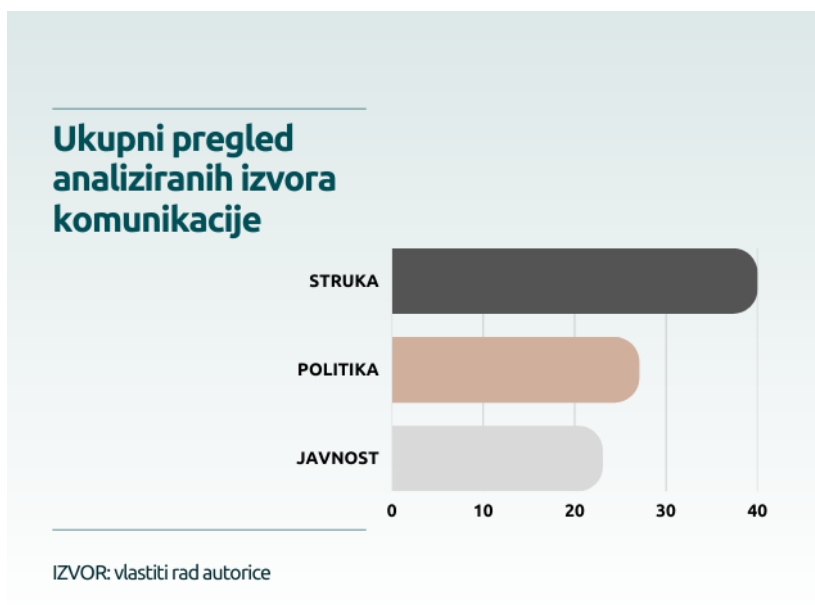
Na portalu *tportal.hr* analizirana su 2 članka s politikom kao izvorom komunikacije, dok struka i javnost nisu bile zastupljene.

Graf 4.1.7. Pregled izvora komunikacije na portalu *jutarnji.hr*

Na portalu *jutarnji.hr* analizirana su 2 članka sa strukom kao izvorom komunikacije, dok politika i javnost nisu bile zastupljene.

Graf 4.1.8. Ukupni pregled analiziranih izvora komunikacije

Naposljetku vrijedi prikazati ukupni broj članaka koji je analiziran prema pojedinom izvoru komunikacije. Tako je najviše članaka (40) analizirano u kategoriji *struka kao izvor komunikacije*, zatim 27 članaka u kategoriji *javnost* te 23 članka u kategoriji *politika* ($H_i^2=5,267$; $df=2$; $p>0.05$). Prema kriteriju broja analiziranih članaka, vidimo da je struka bila najzastupljeniji izvor komunikacije u *online* medijima.

Kako bismo pobliže odredili stupanj eksponiranosti struke, politike i javnosti u medijima, članke ćemo analizirati obzirom na **broj izvora** i **veličinu sadržaja** na portalima. Isto tako, utvrdit ćemo i količinu članaka prema izvorima komunikacije obzirom na njihov **sadržaj**, odnosno na to jesu li pozitivno, negativno ili neutralno orijentirani.

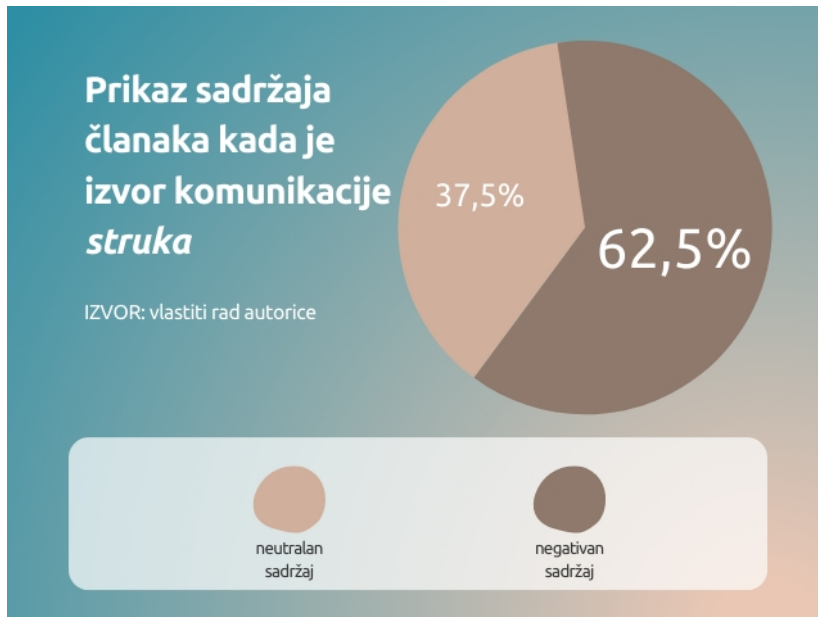
Utvrđivanje broja izvora odnosi se na to koliko je izvora navedeno u analiziranom sadržaju (internet članku) kroz direktno ili indirektno naglašavanje tko je dao podatak u novinarskoj formi. Veličina sadržaja predstavlja prostor tj. površinu koju zauzima medijski sadržaj te će se mjeriti kroz utvrđivanje visine i širine odabranih članaka. Pozitivni, negativni ili neutralni sadržaj članka utvrđuje se na osnovu konteksta ili općeprihvaćenog društvenog odnosa prema nekoj društvenoj realnosti (Ratkajec, 2015.) te će tako npr. članak koji govori o nedostacima u radu struke socijalnog rada biti negativni sadržaj, članak koji govori o izgradnji novog dječjeg doma ili poboljšanoj suradnji dionika u zaštiti djece će biti pozitivan sadržaj, dok će se neutralni sadržaj odnositi samo na nepristrano izvještavanje o zbivanjima u sustavu socijalne skrbi u području zaštite djece od nasilja.

4.1.1. Sadržaj članaka

Sadržaj članaka odnosi se na kategoriju analize sadržaja koja predstavlja pozitivnu, neutralnu ili negativnu orijentaciju pojedinog članka. Svi analizirani tekstovi koji su imali cilj obavijestiti javnost o uspjehu socijalnog rada u području zaštite djece od nasilja ili o nekom političkom ili građanskom napretku u istom području, ocijenjeni su kao pozitivno orijentirani. Neutralnom orijentacijom ocijenjeni su oni članci koji se odnose na nepristrano izvještavanje o događajima, činjeničnom stanju ili poduzetim radnjama dionika koji se spominju. Članci, odnosno tekstovi koji su ocijenjeni kao negativno orijentirani, odnosili su se na sve nedostatke, neuspjehe i loše posljedice koje su bile aktualne u sustavu zaštite djece od nasilja (Ratkajec, 2015.).

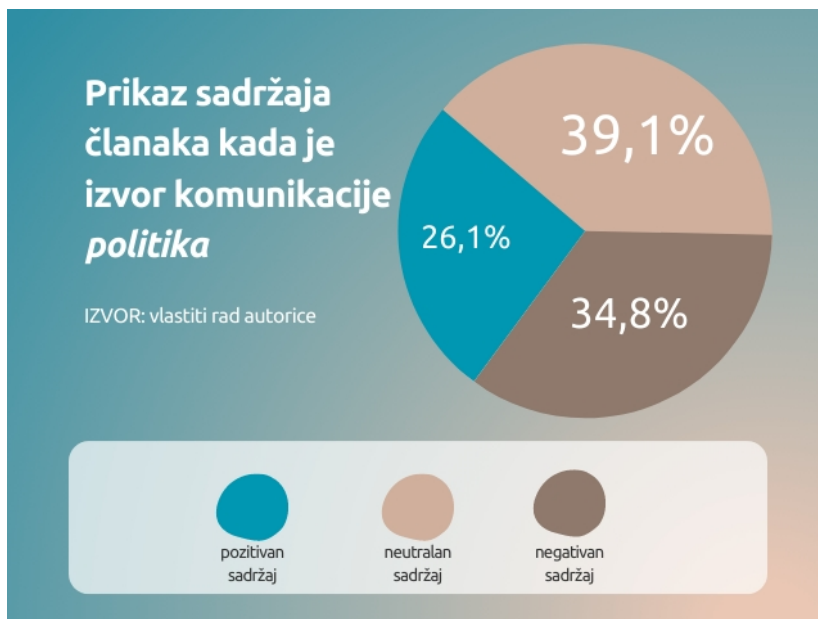
Slijedi grafički prikaz udjela pozitivne, neutralne ili negativne orijentacije članaka prema odabranim izvorima komunikacije.

Graf 4.1.1.1. Prikaz sadržaja članka kada je izvor komunikacije *struka*

Kada je izvor komunikacije bila struka, niti jedan članak nije imao pozitivnu orijentaciju teksta, dok je negativnog sadržaja bilo najviše s čak 25 negativno ocijenjenih članaka (62,5%) te neutralnog sadržaja s 15 neutralno ocijenjenih članaka (37,5%) ($H_i^2=2,500$; $df=1$; $p>0.05$).

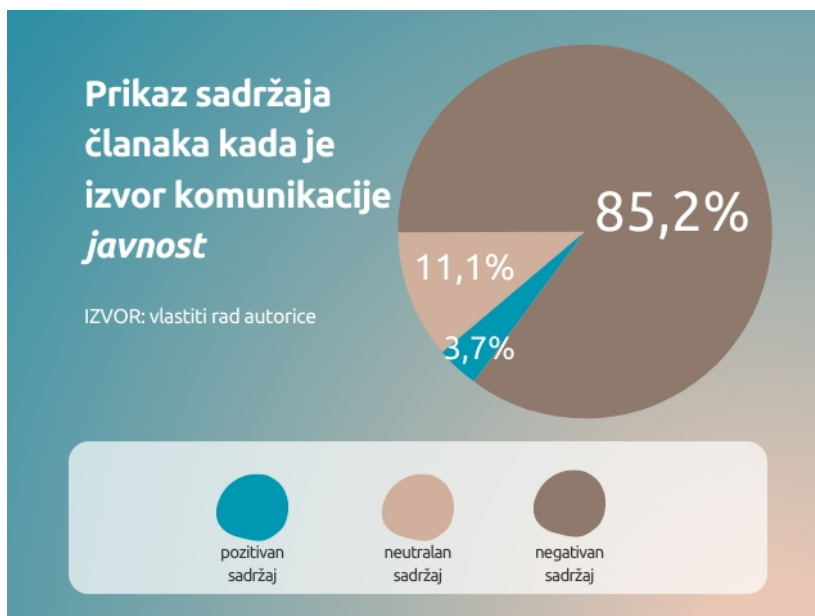
Graf 4.1.1.2. Prikaz sadržaja članka kada je izvor komunikacije *politika*

Kada je politika bila izvor komunikacije, bilo je najviše neutralno orijentiranih članaka (njih 9), zatim negativno orijentiranih članaka (njih 8) te 6 pozitivno

orijentiranih članaka ($H_i^2=0,609$; $df=2$; $p>0.05$).

Graf 4.1.1.3. Prikaz sadržaja članka kada je izvor komunikacije *javnost*

Kada je javnost bila izvor komunikacije, bilo je najviše negativno orijentiranih članaka (23), zatim 3 neutralno ocijenjena članka i tek 1 pozitivno ocijenjeni članak ($H_i^2=32,889$; $df=2$; $p<0.01$).

Tablica 4.1.1.1. Ukupni prikaz pozitivnog, neutralnog i negativnog sadržaja prema izvorima komunikacije

Ukupni prikaz pozitivnog, neutralnog i negativnog sadržaja prema izvorima komunikacije

	POZITIVAN SADRŽAJ	NEURTRALAN SADRŽAJ	NEGATIVAN SADRŽAJ
STRUKA	0	15	25
POLITIKA	6	9	8
JAVNOST	1	3	23
UKUPNO	7	27	56

IZVOR: vlastiti rad autorice

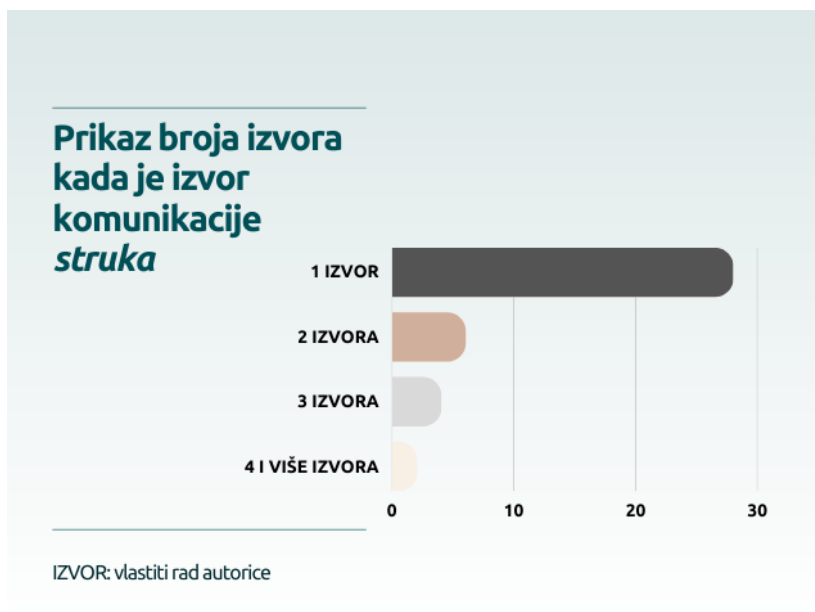
($H_i^2=23,272$; $df=4$; $p<0.01$)

Iz tablice se vidi kako je ukupnog negativnog sadržaja bilo najviše (56 negativno orijentiranih članaka), pri čemu ga je struka imala najviše, zatim javnost, a najmanje politika, no uzmemo li u obzir omjer negativnih članaka između struke (62,5%) i javnosti (85,2%), javnost ga je imala više te je tako javnost izvor komunikacije s najviše negativno orijentiranog sadržaja, a politika s najmanje (39,2%). Dvadeset i sedam (27) članaka bilo je neutralnog sadržaja, pri čemu ga je brojčano također struka imala najviše, ali uzme li se u obzir usporedba omjera orijentacije članaka između struke (37,5%) i politike (39,1%), može se zaključiti kako je politika imala više neutralno orijentiranog sadržaja nego struka, dok ga je javnost imala najmanje (11,1%). Na kraju je bilo najmanje pozitivno orijentiranih članaka (7) te ih je politika (6) imala više nego javnost (1), dok struka nije imala niti jedan pozitivno orijentirani članak.

4.1.2. Broj izvora

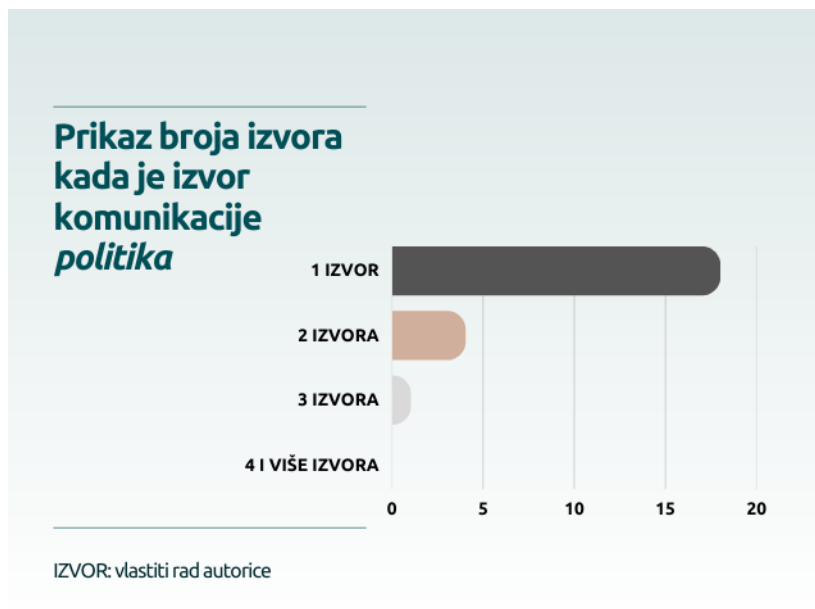
Broj izvora kao kategorija analize odnosi se na svako direktno ili indirektno naglašavanje onoga tko je dao podatak u medijskom članku. Tako izvor podataka mogu biti neposredni sugovornici ili točno navedeni izvor preuzimanja određenog sadržaja (Ratkajec, 2015.). Veća vjerodostojnost objavljenog sadržaja znači veći broj izvora te se drži kako je odlika profesionalnog novinarstva korištenje više izvora tijekom prenošenja informacija javnosti (Ratkajec, 2015.).

Graf 4.1.2.1. Prikaz broja izvora kada je izvor komunikacije *struka*

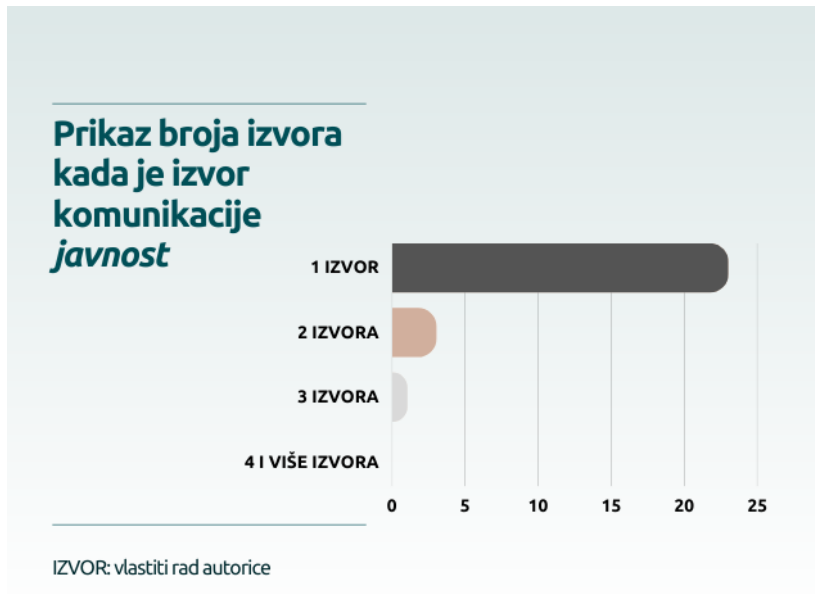
Struka kao izvor komunikacije imala je najviše članaka s jednim izvorom podataka (28 članaka), zatim 6 članaka s dva izvora, 4 članka s tri izvora te 2 članka s četiri i više izvora ($H_i^2=44,000$; $df=3$; $p<0.01$).

Graf 4.1.2.2. Prikaz broja izvora kada je izvor komunikacije *politika*

Kada je izvor komunikacije bila politika, najviše prikupljenih članaka je imalo jedan izvor podataka (18 članaka), zatim su 4 članka imala dva izvora, a samo 1 članak je imao tri izvora. Niti jedan članak nije imao četiri ili više izvora ($H_i^2=21,478$; $df=2$; $p<0.01$).

Graf 4.1.2.3. Prikaz broja izvora kada je izvor komunikacije *javnost*

Kod javnosti kao izvora komunikacije je prikupljeno 23 članka s jednim izvorom podataka, zatim 3 članka s dva izvora podataka te 1 članak s tri izvora podataka. Kao i kod politike, nije bilo članaka s četiri i više izvora podataka ($H_i^2=32,889$; $df=2$; $p<0.01$).

Tablica 4.1.2.1. Ukupni prikaz broja izvora prema izvorima komunikacije

Ukupni prikaz broja izvora prema izvorima komunikacije

	STRUKA	POLITIKA	JAVNOST
1 IZVOR	28	18	23
2 IZVORA	6 (x2)	4 (x2)	3 (x2)
3 IZVORA	4 (x3)	1 (x3)	1 (x3)
4 I VIŠE IZVORA	2 (x4)	0	0
UKUPNO	60	29	32

IZVOR: vlastiti rad autorice

Ova analiza nam pokazuje kako se mediji najviše oslanjaju na jedan izvor podataka. Porastom navedenih brojeva izvora, smanjuje se broj objavljenih članaka (Ratkajec,

2015.). Na kraju je struka bila izvor komunikacije s najviše izvora podataka, zatim javnost te na kraju politika s najmanje izvora.

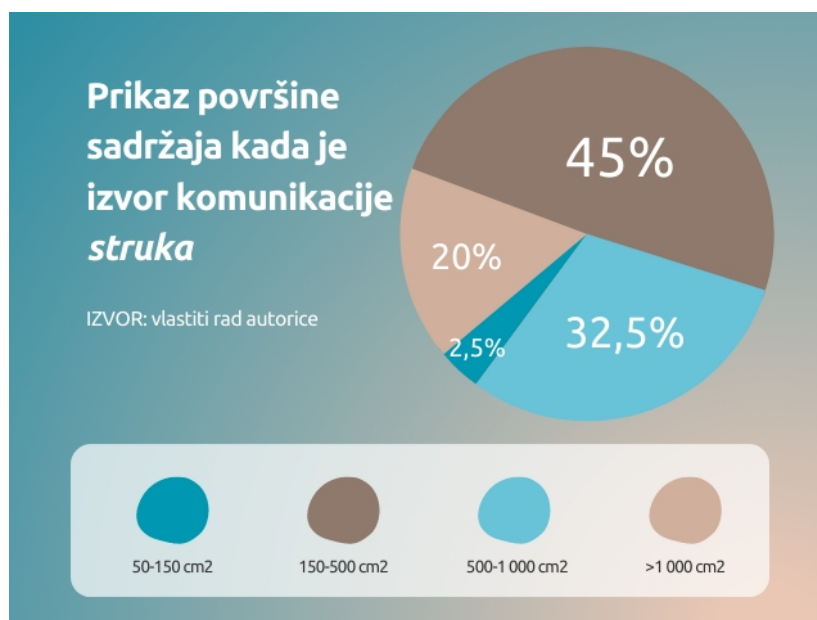
4.1.3. Veličina sadržaja

Veličina sadržaja kao odabrana kategorija analize predstavlja umnožak visine i širine objavljenih tekstova, odnosno njihovu površinu. Prilikom računanja površina tekstova, odabrana je najšira točka u tekstu, a visine odlomaka su se zbrajale kako bi se na kraju mogle pomnožiti s najširoom odabranom točkom.

Kako bismo lakše kategorizirali podatke, odabrano je pet kategorija vrijednosti površine članaka (Ratkajec, 2015.):

- a) <math><50\text{ cm}^2</math> (najniža vrijednost),
- b) 50-150 cm^2 (niska vrijednost),
- c) 150-500 cm^2 (srednja vrijednost),
- d) 500-1.000 cm^2 (visoka vrijednost) i
- e) >1.000 cm^2 (najviša vrijednost).

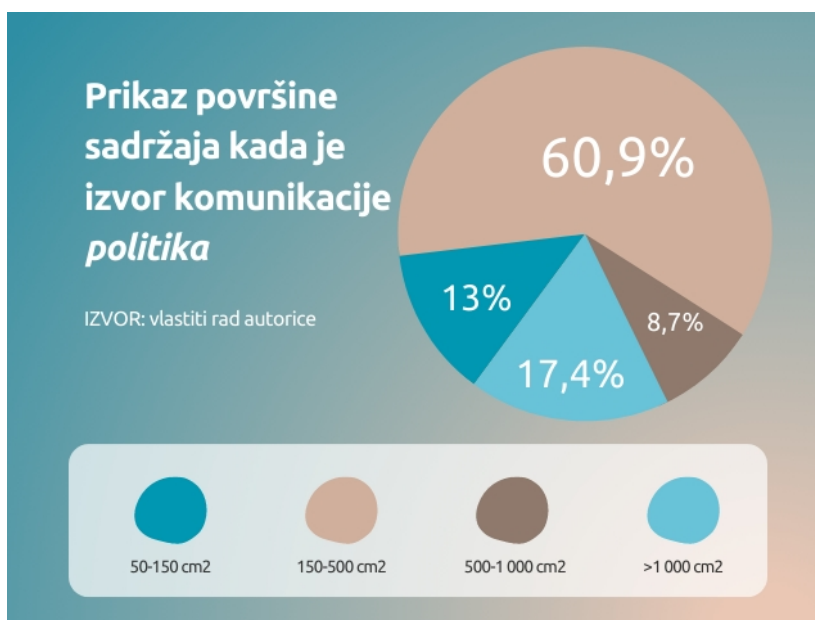
Graf 4.1.3.1. Prikaz površine sadržaja kada je izvor komunikacije *struka*

Struka kao izvor komunikacije je imala najviše tekstova s površinom srednje vrijednosti (18 članaka), zatim tekstova visoke vrijednosti površine (13 članaka) te 8 članaka najviše vrijednosti površine. Samo je jedan članak imao površinu niske

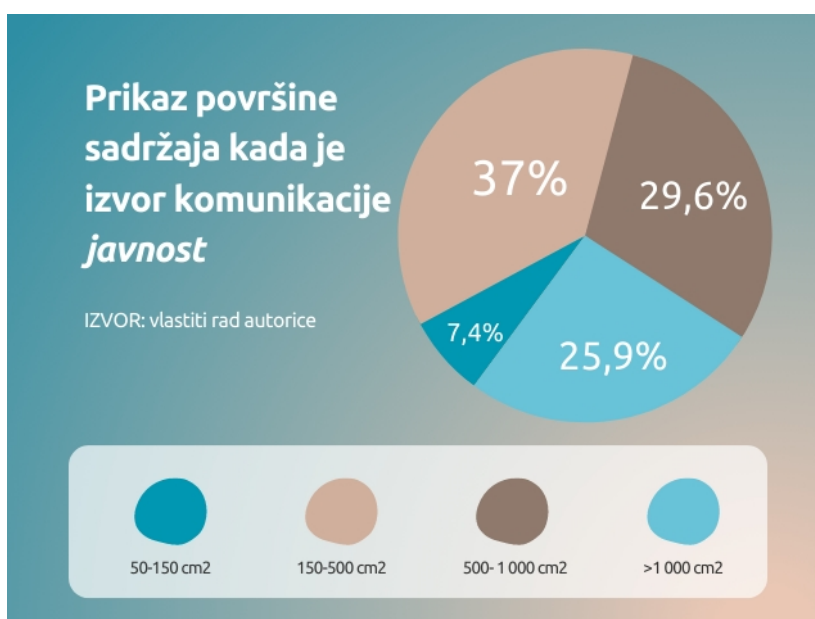
vrijednosti, dok članaka s najnižom vrijednosti površine uopće nije bilo ($H_i^2=15,800$; $df=3$; $p<0.01$).

Graf 4.1.3.2. Prikaz površine sadržaja kada je izvor komunikacije *politika*

Politika kao izvor komunikacije je imala najviše članaka površine srednje vrijednosti (14 članaka), zatim 4 članka površine najviše vrijednosti, 3 članka niske vrijednosti površine i 2 članka površine visoke vrijednosti ($H_i^2=16,130$; $df=3$; $p<0.01$).

Graf 4.1.3.3. Prikaz površine sadržaja kada je izvor komunikacije *javnost*

Javnost kao izvor komunikacije imala je najviše članaka u kategoriji površine srednje

vrijednosti (10 članaka), a zatim u kategoriji visoke vrijednosti površine (8 članaka). U kategoriji najviše vrijednosti površine nalazi se 7 članaka, a najmanje članaka (2) spada u kategoriju površine niske vrijednosti ($H_i^2=5,148$; $df=3$; $p>0.05$).

Tablica 4.1.3.1. Usporedba omjera prema kategorijama vrijednosti površine članka

Usporedba omjera prema kategorijama vrijednosti površine članka

	STRUKA	POLITIKA	JAVNOST
NAJNIŽA VRIJEDNOST POVRŠINE	0	0	0
NISKA VRIJEDNOST POVRŠINE	2,5%	13%	7,4%
SREDNJA VRIJEDNOST POVRŠINE	45%	60,9%	37%
VISOKA VRIJEDNOST POVRŠINE	32,5%	8,7%	29,6%
NAJVIŠA VRIJEDNOST POVRŠINE	20%	17,4%	25,9%

IZVOR: vlastiti rad autorice

Iz priloženog se uočava kako svi izvori komunikacije imaju najviše članaka koji spadaju u kategoriju srednje vrijednosti površine članka. Struka i javnost imaju najmanje članaka iz kategorije niske vrijednosti površine, a politika iz kategorije visoke vrijednosti površine. U kategoriji visoke vrijednosti površine struka kao izvor komunikacije ima više članaka od javnosti, dok javnost ima više članaka u kategoriji najviše vrijednosti površine nego struka i politika, no struka u toj kategoriji ima više članaka nego politika.

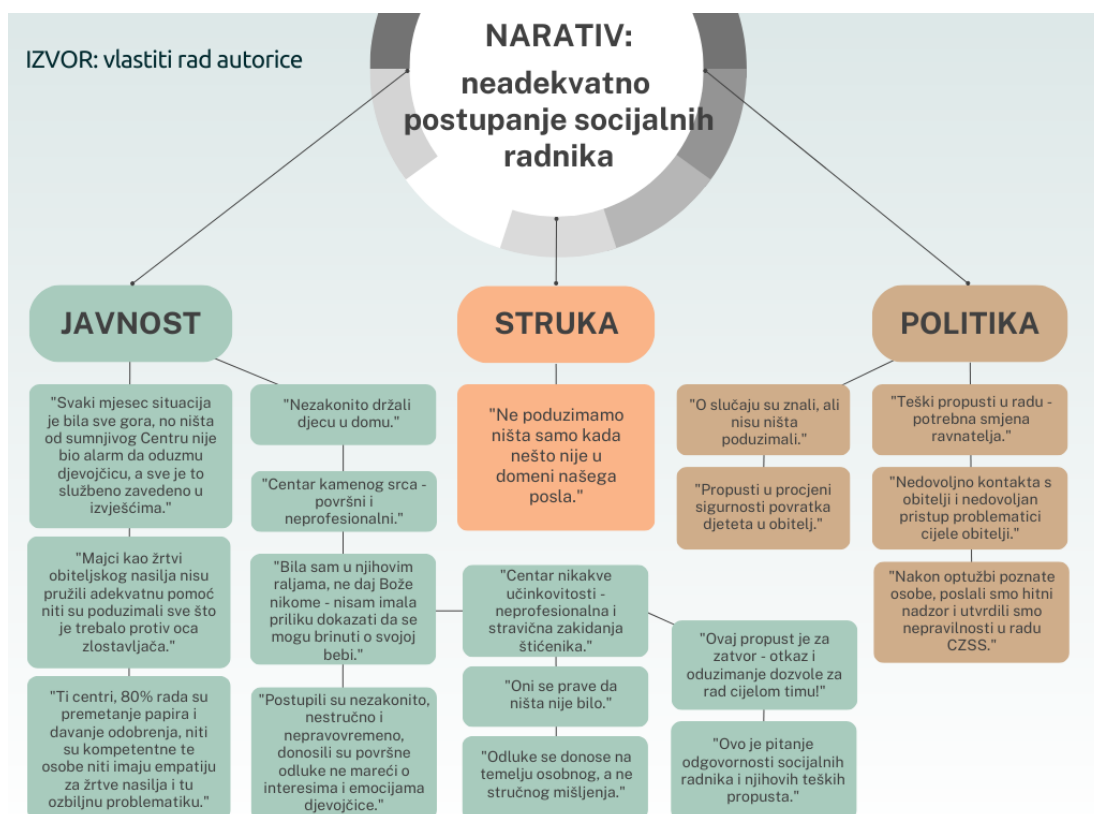
4.2. Razlike u stavovima u medijima

Sljedeće pitanje kojim se bavimo odnosi se na razlike u stavovima koje su najizraženije u medijima, a tiču se stavova i glavnih ideja koje promiču struka, politika i javnost u vezi socijalnog rada/politike i rada socijalnih radnika u području zaštite djece od nasilja. Cilj ovog dijela istraživanja je utvrditi i prikazati na što se odnose razlike u stavovima između odabrana tri izvora komunikacije. Čitajući odabrane medijske članke, u svakom od njih se može uočiti postojanje određenog konteksta i atmosfere u kojima su pisani. Kada se takav kontekst odredi specifično u smislu glavne ideje ili teme koju nosi u sebi, nastaju narativi kao prikazi glavnih ideja u napisanom tekstu. Istraživanje koje je proveo Stanić (2021.) bavilo se analizom medijskih izvještaja o socijalnim radnicima povodom medijski

eksponiranih slučajeva zlostavljanja djeteta kako bi se mogle analizirati diskurzivne konstrukcije (narativi i retoričke tehnike) koje se koriste prilikom izvještavanja o slučajevima zlostavljanja djeteta te socijalne akcije i karakterizacija socijalnih radnika koje nastaju upotrebom takvih konstrukcija. Osim što se narativi odnose na specificiranje glavne biti tekstova, oni također služe objašnjavanju mogućih razloga i uzroka zbog kojih je došlo do nekog opisanog događaja (Edwards i Potter, 1992; prema Stanić, 2021.). Stanić (2021.) je čitanjem unutar medijskih članaka uočio ponavljanja šest dominantnih narativa pomoću kojih je analizirao socijalne akcije i karakterizaciju socijalnih radnika. Iste narative ćemo iskoristiti u ovom istraživanju, no kako bi se unutar istih prikazale razlike u stavovima između struke, politike i javnosti. Narativi su sljedeći: *neadekvatno postupanje socijalnih radnika, socijalni radnici kao žrtve neadekvatnog sustava, sustav socijalne skrbi u krizi, pozitivan odnos prema socijalnim radnicima, problemi unutar javnih službi i poziv na poduzimanje promjena.*

Kao metoda ovog dijela istraživanja odabrana je metoda kvalitativne analize sadržaja. Kvalitativni pristup sadržaju omogućava istraživanje društvenih fenomena kroz otkrivanje značenja jezika i riječi koje se koriste, a ne samo brojčanih vrijednosti kao što je to slučaj s kvantitativnim analizama. Temelj kvalitativne analize sadržaja jest izdvajanje kategorija analize koje predstavljaju osnovnu suštinu teksta koji se proučava (Koller Trbović i sur., 2003.). Tako se provela analiza na 90 već spomenutih članaka koji predstavljaju ishodišnu empirijsku građu. Empirijska građa, odnosno članci, su uređeni na način da se prvo čitao članak po članak i iz njega su se izdvajale glavne ideje napisanog teksta koje su predstavljale jedinicu kodiranja u smislu da su se iz glavne ideje izdvajali opći pojmovi ili izjave koje mogu sažeto opisati glavnu misao u tekstu. Na kraju su se opći pojmovi i izjave razvrstavali u unaprijed određene i odabrane narative kako bi se dobio pregled stavova unutar narativa (kategorija 1) i prema jednom od tri odabrana izvora komunikacije (kategorija 2). Glavne ideje prikazane su u programu *Canva*, a iz tri članka uzete su po dvije glavne ideje budući da su smatrane bitnima.

Slika 4.2.1. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *neadekvatno postupanje socijalnih radnika*

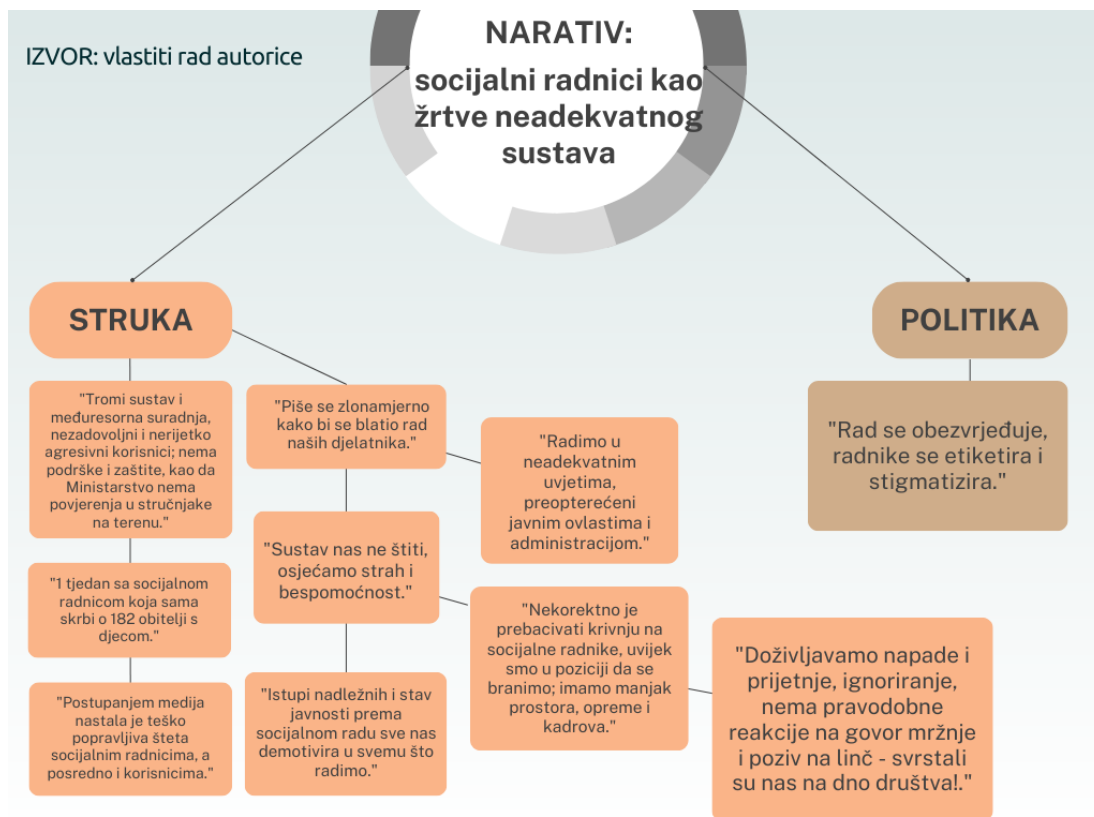
Prvi izdvojeni i analizirani narativ odnosi se na neadekvatno postupanje socijalnih radnika u slučajevima zaštite djece od nasilja. Uočava se kako je javnost u tom narativu imala najviše izjava.

Izjave javnosti odnose se na neobazrivost socijalnih radnika u Centru za socijalnu skrb koji su vodili izvješća o određenoj situaciji, no ipak nisu uspjeli uočiti zbivanja koja su bila poziv na uzbunu. Javnost odgovornost za pojedine tragične događaje prebacuje na socijalne radnike i tvrdi kako su učinjeni teški propusti koji su po težini za zatvor. Tvrdi se kako je potrebno podijeliti otkaze djelatnicima i oduzeti dozvole za rad cijelom timu koji je radio na određenom slučaju. Dionici komunikacije iz javnosti smatraju kako socijalni radnici postupaju nezakonito, nestručno i nepravovremeno i kako ne mare o interesima i emocijama djeteta. Navodi se isto tako kako su socijalni radnici djecu nezakonito držali u domu. Javnost upozorava na to kako se socijalni radnici prave kako se ništa nije dogodilo, kako djelatnici Centra zakidaju šticenike neprofesionalno i „stravično” te isto kako odluke donose na temelju osobnog, a ne stručnog mišljenja. Kad se govorilo o žrtvama obiteljskog nasilja, javnost je smatrala kako žrtvama nije pružena adekvatna pomoć i kako se

protiv nasilnika u obitelji nije poduzelo što je trebalo. Rad socijalnih radnika nadalje se karakterizira kao puko premetanje papira i davanje odobrenja, a socijalne radnike kao nekompetentne i osobe bez empatije za žrtve nasilja i kao osobe koje su površne, neprofesionalne i „kamenog srca”. Na kraju se spominje kako u „raljama” socijalnih radnika nikako nije bilo moguće dokazati sposobnost za brigu o djetetu.

Kada je politika bila izvor komunikacije, izjave su se odnosile pretežito na propuste prilikom izvođenja mjera zaštite djece u obitelji. Tako se politika slaže s javnosti kako su socijalni radnici znali okolnosti određenog slučaja, no ništa nisu poduzimali. Dalje se navode propusti koji su uočeni u radu socijalnih radnika, a odnose se na propuste u procjeni sigurnosti povratka djeteta u obitelj, kao i propuste u smislu nedovoljno kontakta s obitelji i nedovoljnog pristupa problematici cijele obitelji koje naposljetku karakteriziraju teškima i inzistiraju na potrebnoj smjeni ravnatelja u CZSS. Politika je također izjavila kako je nakon optužbi osobe poznate u javnosti i medijima u CZSS poslan hitni nadzor kojim su utvrđene nepravilnosti u radu Centra. Na kraju je bilo teško pronaći članak u kojem se može prepoznati izjava struke koja bi se svrstala u ovaj narativ. U tom kontekstu mogla se izdvojiti samo izjava koja se odnosi na obranu socijalnih radnika/struke koja tvrdi kako socijalni radnici ne poduzimaju ništa samo kada nešto nije u domeni njihovog posla.

Slika 4.2.2. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *socijalni radnici kao žrtve neadekvatnog sustava*

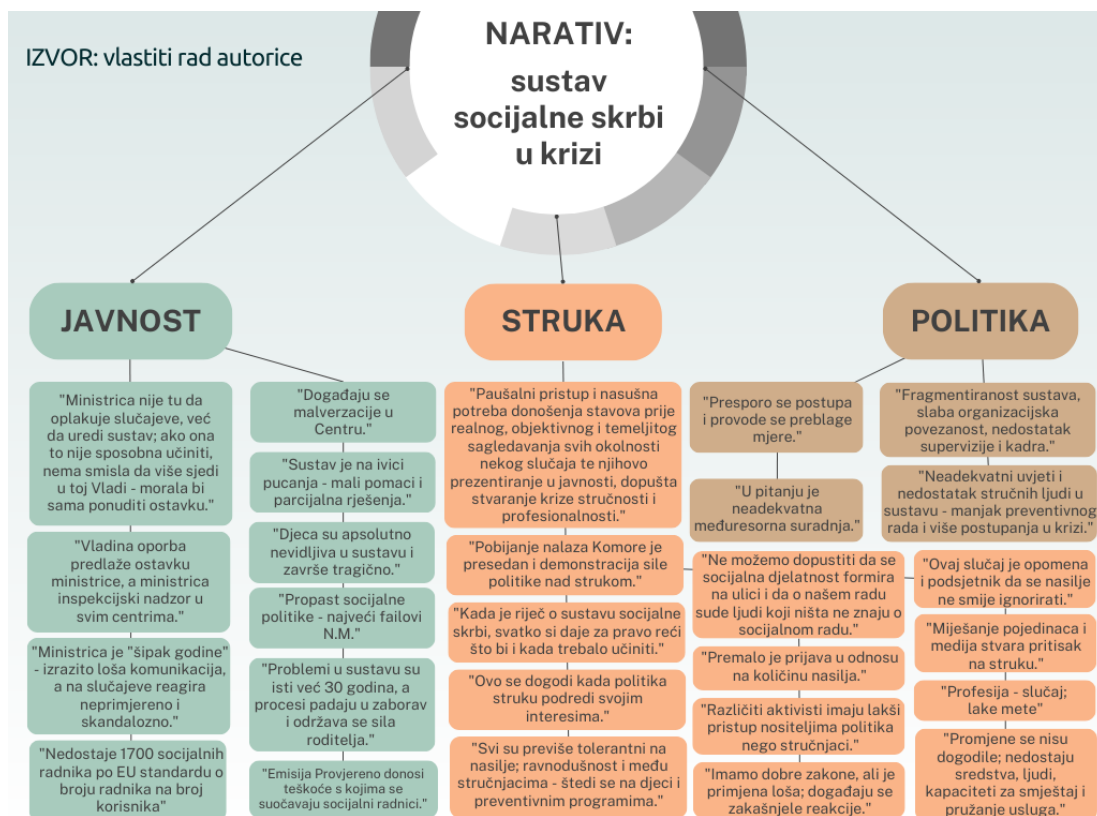
Kada narativ predstavlja socijalne radnike kao žrtve neadekvatnog sustava, uočljivo je kako dominiraju samo stavovi izneseni od strane struke, a politika, odnosno Ministarstvo je iznijelo samo jedan stav. Stavovi o socijalnim radnicima kao žrtvama neadekvatnog sustava od strane javnosti nisu zabilježeni.

Ministarstvo je mišljenja kako se rad socijalnih radnika obezvrjeđuje, a radnike se etiketira i stigmatizira.

Nasuprot tome, struka misli kako nema podršku i zaštitu od strane Ministarstva i kako ne postoji povjerenje u stručnjake na terenu. Naglašavaju kako su sustav i međuresorna suradnja tromi i kako postoje nezadovoljni i nerijetko agresivni korisnici s kojima trebaju raditi. Socijalni radnici iskazuju demotiviranost u radu zbog istupa nadležnih i stavova javnosti prema socijalnom radu i upozoravaju na štetu koja je nastala socijalnim radnicima, a posredno i korisnicima zbog postupanja medija jer smatraju da se piše zlonamjerno kako bi se blatilo rad djelatnika. Struka misli kako je nekorektno prebacivati krivnju na socijalne radnike koji se uvijek nalaze u poziciji da se brane, dok s druge strane moraju raditi u neadekvatnim

uvjetima, s manjkom prostora, opreme i kadrova i opterećeni javnim ovlastima i administracijom. Stručnjaci kažu da u radu osjećaju strah i bespomoćnost kroz doživljavanje napada, prijetnji i ignoriranja, a od sustava nema pravodobne zaštite i reakcije na govor mržnje i poziv na linč. Socijalni radnici misle kako su svrstani na dno društva i pozivaju medije na opis jednog tjedna socijalne radnice koja sama skrbi o 182 obitelji s djecom.

Slika 4.2.3. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *sustav socijalne skrbi u krizi*

Kada politika komunicira unutar narativa *sustav socijalne skrbi u krizi*, može se uočiti da prevladavaju oskudni stavovi. Politika smatra kako je jedan od glavnih problema sustava neadekvatna međuresorna suradnja kao i presporo postupanje i provođenje neadekvatnih mjera. Politika upozorava na neadekvatne uvjete rada i nedostatak stručnih ljudi u sustavu te fragmentiranost sustava i slabu organizacijsku povezanost koji dovode do manjka preventivnog rada i više rada i postupanja u samoj krizi.

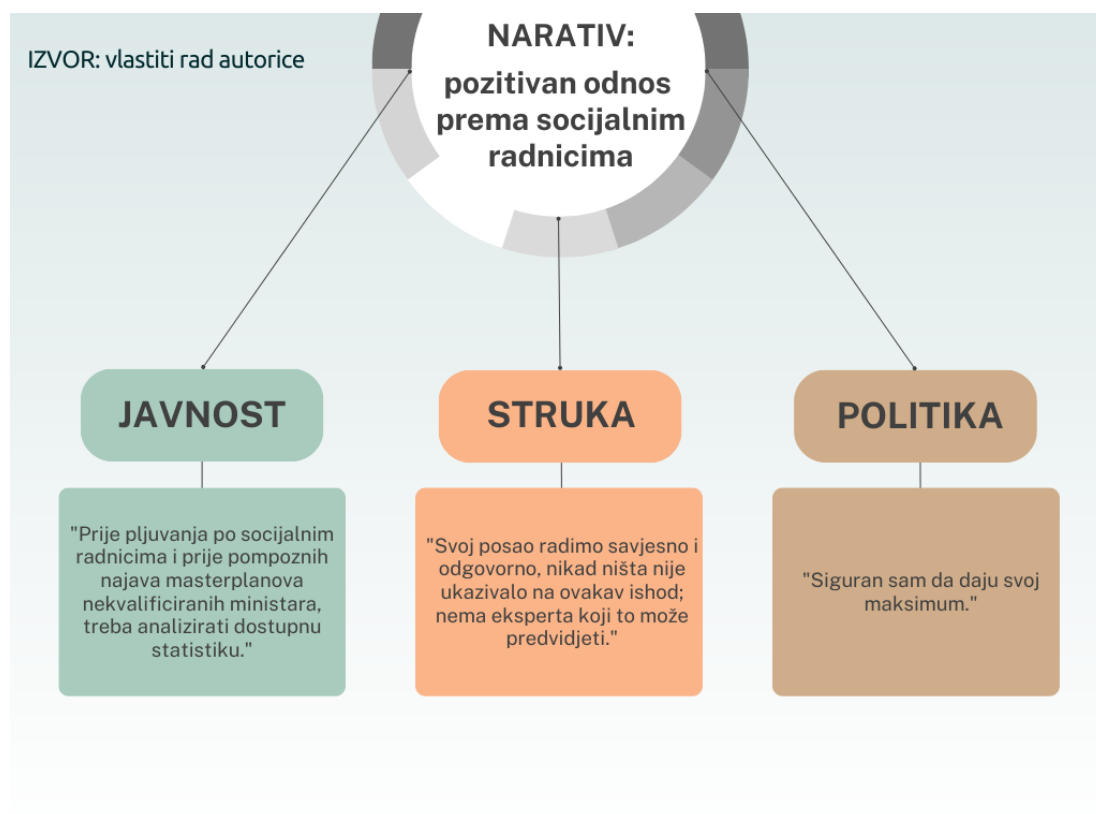
Javnost unutar navedenog narativa svoje stavove uglavnom izražava prema politici i smatra kako je socijalna politika pred samom propasti navodeći najveće pogreške

tadašnje ministrice. Ministricu se naziva „šipkom godine“ budući se taj naziv dodjeljuje političarima kada je u pitanju izrazito loša komunikacija u javnosti, a smatra se kako je ministrica na pojedine slučajeve reagirala neprimjereno i skandalozno. Javnost smatra kako ministrica i predstavnici Ministarstva nisu tu da oplakuju slučajeve, već da uredе sustav te misle kako nema smisla da ministrica sjedi u Vladi i kako bi sama trebala ponuditi ostavku ukoliko nije sposobna pobrinuti se o sustavu. Javnost upozorava na to da ministrica nalaže inspekcijski nadzor u svim centrima, dok se Vladina oporba zalaže za ostavku ministrice. Javnost govori o malim pomacima i parcijalnim rješenjima koji se provode u sustavu misleći kako je sustav na ivici pucanja i kako su problemi u sustavu isti već 30 godina. Također navode kako procesi padaju u zaborav i da se održava sila roditelja, a da su djeca apsolutno nevidljiva u sustavu i završe tragično. Isto tako javnost smatra kako se u centrima za socijalnu skrb događaju malverzacije. Na kraju, emisija *Provjereno* izvještava o svim teškoćama s kojima se suočavaju socijalni radnici, a *Dnevnik* prenosi kako nedostaje 1 700 socijalnih radnika po EU standardu o broju radnika na broj korisnika.

U komuniciranju narativa *sustav socijalne skrbi u krizi* struka, koja je imala najviše stavova, je nazvala sebe profesijom-slučajem i lakom metom kad se za pojedine događaje treba utvrditi odgovornost ili krivica. Stručnjaci su mišljenja kako se tragični događaji zbivaju kad politika struku podredi svojim interesima što opravdavaju tvrdnjom kako je pobijanje nalaza Komore presedan i demonstracija sile politike nad strukom. Misli se kako si svatko daje za pravo reći što bi i kada trebalo učiniti kada je riječ o sustavu socijalne skrbi. Socijalni radnici i ostali stručnjaci slažu se kako paušalni pristup i nasušna potreba donošenja stavova prije realnog i temeljitog sagledavanja svih okolnosti nekog slučaja, kao i njihovo prezentiranje u javnosti, dopušta stvaranje krize stručnosti i profesionalnosti. Upozorava se na to kako se promjene nisu dogodile i da nedostaju sredstva, ljudi, kapaciteti za smještaj i pružanje usluga, dok je informatička podrška za sada potpuno zamrla. Stručnjaci su mišljenja kako je u Ministarstvu dogovoren sastanak s inicijativom kojoj je jedini cilj linč i kažnjavanje i kako različiti aktivisti imaju lakši pristup nositeljima politika nego stručnjaci. Smatraju kako navedene inicijative čine osobe koje nisu kvalificirane i obrazovane za rad u sustavu i da se ne smije dopustiti da se socijalna

djelatnost formira na ulici i da o postupanjima sude ljudi koji ne znaju ništa o socijalnom radu. Socijalni radnici misle da miješanje pojedinaca i medija stvara pritisak na struku. Također se misli kako RH ima dobre zakone za zaštitu djece, ali kako je njihova primjena loša te da se događaju zakašnjele reakcije. Stručnjaci upozoravaju kako se bilježi malo prijava u odnosu na količinu nasilja i kako su svi, pa čak i stručnjaci, postali previše tolerantni na nasilje i da se štedi na djeci i preventivnim programima. Na kraju socijalni radnici o slučaju govore kao o opomeni i podsjetniku da se nasilje nikako ne smije ignorirati.

Slika 4.2.4. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *pozitivan odnos prema socijalnim radnicima*

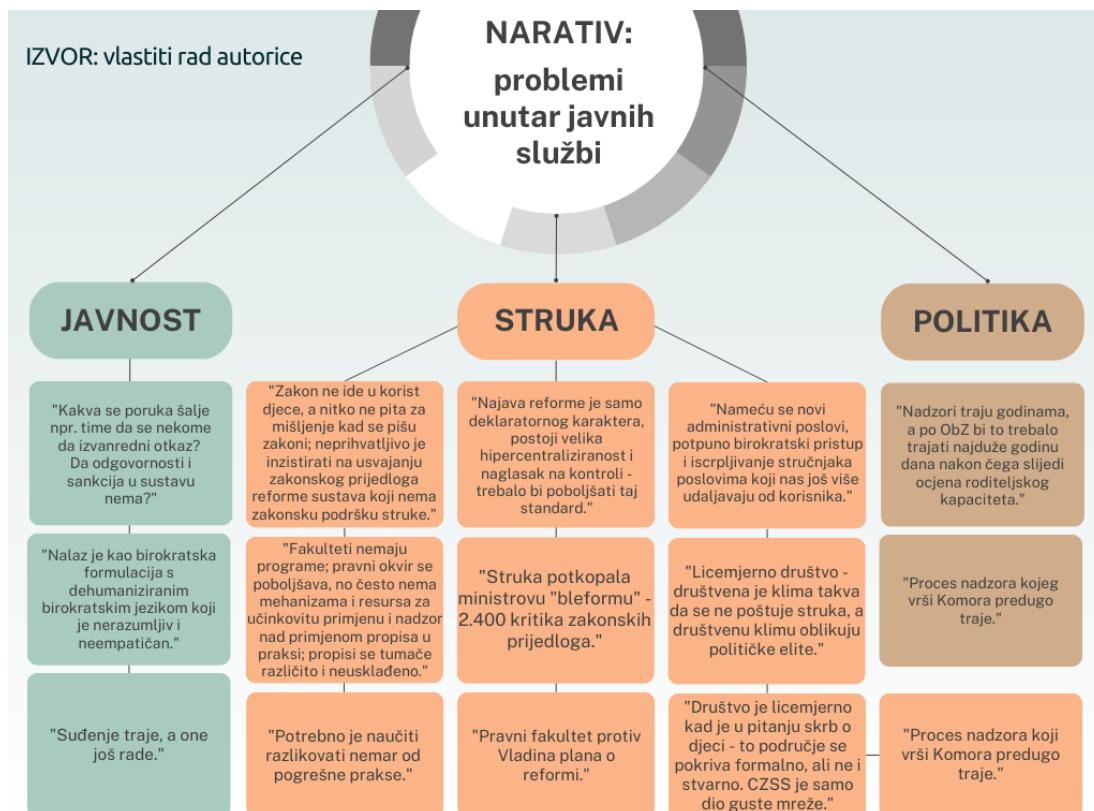

Unutar narativa *pozitivan odnos prema socijalnim radnicima* zabilježeno je najmanje stavova, unutar svakog izvora komunikacije po jedan.

Tako je politika jamčila svoju uvjerenost u to da socijalni radnici daju svoj maksimum, a novinar je u kolumni upozorio na to kako se prije „pljuvanja” po socijalnim radnicima i prije pompoznih najavljanja *masterplanova* tzv. nekvalificiranih ministara treba analizirati dostupna statistika o zaštiti djece od nasilja.

Stručnjaci tvrde kako svoj posao rade savjesno i odgovorno i prema pravilima struke te da niti jedan ekspert ne može predvidjeti pojedine ishode kada niša ne ukazuje na iste.

Slika 4.2.5. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *problemi unutar javnih službi*

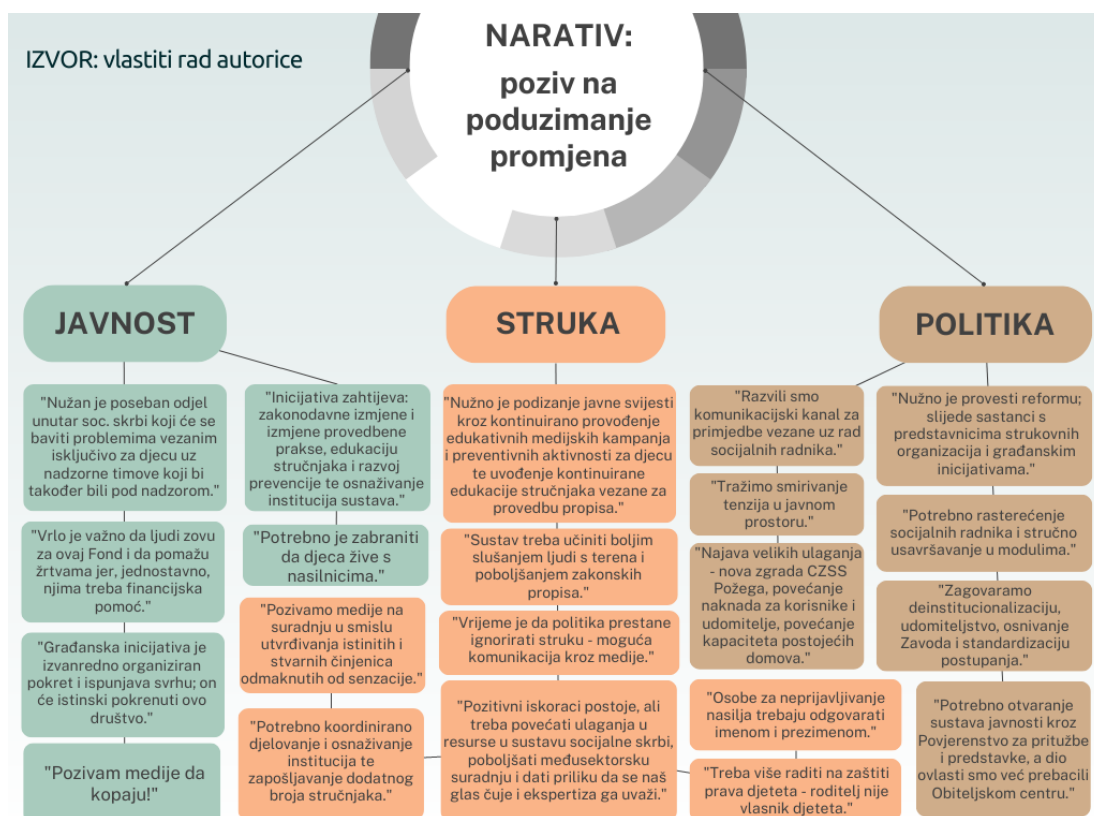
U komuniciranju narativa *problemi unutar javnih službi* politika je ponovno iznijela najmanje stavova, a postojeći se odnose na to da proces stručnog nadzora kojeg izvršava Komora socijalnih radnika predugo traje, a da nadzori u obiteljima traju godinama, dok bi prema Obiteljskom zakonu trebali trajati najduže godinu dana nakon čega bi trebala uslijediti ocjena roditeljskog kapaciteta.

Javnost se pita za značenje poruke koja se šalje kada se nekome za kaznu daje izvanredni otkaz navodeći da se tako pokazuje kako odgovornosti i sankcija u sustavu nema te kako socijalni radnici koji su proglašeni odgovornima za određeni slučaj još uvijek rade dok im za to traje suđenje. Javnost smatra kako je nalaz socijalnih radnika poput birokratske formulacije s dehumaniziranim i birokratskim jezikom koji je nerazumljiv i neempatičan.

Kada su u pitanju problemi unutar javnih službi, struka smatra kako je bez stvarne želje za promjenama i potpore Ministarstva i Vlade nemoguće popraviti stanje, a da je najava reforme samo deklaratornog karaktera. Isto tako stručnjaci su mišljenja kako postoji velika hipercentraliziranost i naglasak na kontroli, a da se prijedlogom reforme nameću novi administrativni poslovi, potpuno birokratski pristup i

iscrpljivanje stručnjaka poslovima koji ih još više udaljavaju od korisnika pa su tako socijalni radnici i stručnjaci Pravnog fakulteta iznijeli opširne kritike zakonskih prijedloga reforme smatrajući kako je neprihvatljivo inzistirati na usvajanju zakonskog prijedloga reforme sustava koji nema zakonsku podršku stručne javnosti. Struka smatra kako fakulteti nemaju dostatne programe i premda se pravni okvir poboljšavao, često nema mehanizama i resursa za učinkovitu primjenu i nadzor nad primjenom propisa u praksi. Isto tako prevladava mišljenje kako se propisi tumače različito i neusklađeno i da zakon ne ide u korist djece, dok nitko ne pita za stručno mišljenje kad se isti piše. Naglašava se licemjerje koje prevladava u društvu kad je u pitanju skrb o djeci pa tako stručnjaci misle da se područje zaštite djece pokriva formalno, ali ne i stvarno, podsjećajući kako je CZSS samo dio guste mreže u zaštiti djece. Smatra se kako je društvo licemjerno zbog društvene klime kojom se ne poštuje struka, a društvenu klimu su oblikovale političke elite. Upozorava se na kraju kako je kod utvrđivanja odgovornosti i propusta u radu potrebno naučiti razlikovati nemar od pogrešne prakse.

Slika 4.2.6. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *poziv na poduzimanje promjena*

Narativ *poziv na poduzimanje promjena* ukazao je na postojanje najvećeg broja stavova od sva tri odabrana izvora komunikacije.

Politika se slaže kako je nužno provesti reformu i sastati se s predstavnicima strukovnih organizacija i građanskim inicijativama smatrajući kako je sustav spreman za reformu te da je nužno osnovati Akademiju za socijalni rad, Obiteljski centar i Hrvatski zavod za socijalnu zaštitu. Politika najavljuje velika ulaganja, otvaranje nove zgrade CZSS u Požegi, povećanje naknada za korisnike i udomitelje, povećanje kapaciteta postojećih domova uz zagovaranje deinstitucionalizacije, udomiteljstva i standardizacije postupanja. Politika se slaže kako je potrebno rasterećenje socijalnih radnika te njihovo stručno usavršavanje u modulima (Akademija). Politika je zatražila smirivanje tenzija u javnom prostoru i naglasila potrebu otvaranja sustava prema javnosti kroz osnivanje Povjerenstva za pritužbe i predstavke uz prebacivanje dijela ovlasti Obiteljskom centru. Politika je također predstavila razvoj komunikacijskog kanala za primjedbe vezane uz rad socijalnih radnika.

Javnost smatra kako je potrebno zabraniti da djeca žive s nasilnicima i kako je nužno

osnovati poseban odjel unutar socijalne skrbi koji će se baviti problemima vezanim isključivo za djecu uz nadzorne timove koji bi također bili pod nadzorom. Građanska inicijativa poziva medije da „kopaju” o socijalnim radnicima i smatraju kako je inicijativa izvanredno organiziran pokret i ispunjava svrhu jer je glas žrtava koji će pokrenuti društvo. Inicijativa smatra kako je vrlo važno da građani zovu za Fond za pomoć žrtvama nasilja i od politike zahtijeva zakonodavne izmjene i izmjene provedbene prakse, ulaganje u edukaciju stručnjaka i razvoj prevencije te osnaživanje institucija u sustavu.

Struka se slaže kako postoje pozitivni iskoraci, ali i kako treba povećati ulaganja u resurse u sustavu socijalne skrbi, poboljšati međusektorsku suradnju i dati priliku da ekspertiza čuje i uvaži glas stručnjaka. Također misle kako se sustav može učiniti boljim slušanjem ljudi s terena i poboljšanjem zakonskih propisa te da je vrijeme da politika prestane ignorirati struku pozivajući na komunikaciju kroz medije. Stručnjaci smatraju kako je nužno podizanje javne svijesti kroz kontinuirano provođenje edukativnih medijskih kampanja i preventivnih aktivnosti za djecu te uvođenje kontinuirane edukacije stručnjaka vezane za provedbu propisa, a mediji se pozivaju na suradnju u smislu utvrđivanja istinitih i stvarnih činjenica odmaknutih od senzacije. Struka naglašava potrebu većeg rada na zaštiti prava djeteta smatrajući kako roditelj nije vlasnik djeteta te potrebu kontinuiranog djelovanja i osnaživanja institucija, kao i zapošljavanje dodatnog broja stručnjaka. Na kraju se smatra kako bi za neprijavlivanje nasilja nad djecom osobe trebale odgovarati imenom i prezimenom.

4.3. Upitnost autoriteta sustava

Način medijskog izvještavanja, kao i ono što se uzima u obzir prilikom izvještavanja javnosti o pojedinim slučajevima, a pogotovo o onim tragičnim, može itekako izazvati posljedice i imati utjecaja na to kako se javnost ili određena skupina postavlja i odnosi prema problemu, osobama ili slučajevima o kojima se izvještava. U ovom slučaju u središtu su izvještavanja o postupanjima struke socijalnog rada u slučajevima zaštite djece od nasilja koja mogu dovesti u pitanje autoritet koji struka

ima u zaštiti djece od nasilja.

Medijsko izvještavanje o djelovanju socijalnih radnika u zaštiti djece od nasilja u narativu *neadekvatno postupanje socijalnih radnika* stvara upitnost autoriteta sustava socijalne skrbi na nekoliko razina. Iako bi socijalni radnici trebali imati autoritet i stručnost u ovom području, medijsko izvještavanje ukazuje na to da javnost nema povjerenja u njih i njihov rad. Kritičke izjave javnosti i politike usmjerene su na nezakonito, nestručno i nepravovremeno postupanje socijalnih radnika te na to da se djelatnici Centra za socijalnu skrb ne brinu za interese i emocije djeteta. Takvo izvještavanje može ukazati na propuste i nedostatke u radu socijalnih radnika u konkretnim slučajevima zaštite djece od nasilja što može izazvati zabrinutost i nezadovoljstvo javnosti i tako dovesti do gubitka povjerenja u socijalne radnike i sustav socijalne skrbi kao cjelinu. Isto tako, medijsko izvještavanje može utjecati na percepciju javnosti o važnosti i kvaliteti rada socijalnih radnika u zaštiti djece od nasilja, a kada su izjave javnosti i politike usmjerene na nedostatke i propuste, socijalni radnici mogu biti doživljeni kao nekompetentni i nezainteresirani za dobrobit djece. To dovodi do stigmatizacije socijalnih radnika i do smanjenja njihove uloge u zaštiti djece od nasilja. U ovom narativu nije bilo moguće pronaći izjavu struke koja bi se svrstala u ovaj narativ, osim jedne koja se odnosi na obranu socijalnih radnika. Odsustvo značajnijeg broja izjava struke upućuje na to da socijalni radnici ne uspijevaju artikulirati svoj autoritet i pravdati svoj rad u javnosti kada ih se optužuje za neadekvatno postupanje. Također, nedostatak izjava može dovesti do percepcije da socijalni radnici nemaju odgovarajuću stručnost i da njihove odluke nisu utemeljene na stručnosti te to može dovesti do daljnjeg gubitka povjerenja u sustav socijalne skrbi i do smanjenja važnosti rada socijalnih radnika u zaštiti djece od nasilja.

Kada narativ predstavlja *socijalne radnike kao žrtve neadekvatnog sustava*, a politika, odnosno Ministarstvo ima samo jedan stav, stvara se dojam da se sustav socijalne skrbi ne bavi problemima na adekvatan način i da postoji nedostatak zanimanja za probleme stručnjaka. Ova situacija dovodi u pitanje sposobnost Ministarstva da upravlja sustavom socijalne skrbi, a socijalni radnici se percipiraju kao osobe koje se bore protiv sustava koji im ne pruža potrebnu podršku.

Budući da nije prikupljen niti jedan stav javnosti u ovom narativu, moglo bi se

ukazati na pretpostavku da se socijalni radnici ne smatraju važnim članovima društva kada su u pitanju problemi s kojima se stručnjaci susreću pa se tako dovodi u pitanje kredibilitet socijalnih radnika u javnosti i smanjuje se razumijevanje važnosti njihovog rada. Nadalje, kada se medijsko izvještavanje fokusira na nedostatke u sustavu socijalne skrbi, a ne na postignuća i uspjehe ili potencijalna rješenja, stvara se negativna slika o socijalnim radnicima i njihovom radu pa javnost može doći do zaključka da sustav socijalne skrbi ne funkcionira dobro i da ne može adekvatno zaštititi djecu od nasilja. Kad su socijalni radnici prikazani kao žrtve i kad se izvještava o etiketiranju i stigmatiziranju socijalnih radnika, kao i o osjećaju nezaštićenosti i bespomoćnosti, smanjuje se povjerenje u socijalne radnike i njihove sposobnosti da uspješno rade s korisnicima ili da su sposobni zaštititi djecu od nasilja. Sve navedeno još više može smanjiti motivaciju socijalnih radnika i utjecati na njihovu sposobnost da pruže kvalitetnu uslugu korisnicima što posljedično utječe i na prvenstvo i autoritet struke u zaštiti djece.

Sljedeći narativ odnosi se na *sustav socijalne skrbi u krizi*, a politika, kao nositelj vlasti, prezentira oskudne stavove o neadekvatnosti sustava socijalne skrbi. S druge strane, stručnjaci ističu da politika često podređuje svoje interese struci, što dovodi do tragičnih događaja i krize stručnosti i profesionalnosti, dok javnost izražava svoje kritike prema politici i Ministarstvu. Ovakvi stavovi i izvještavanje o njima može stvoriti percepciju o vrlo slabom autoritetu sustava u ovom području budući da su struka i politika suprotstavljene – struka ne nailazi na razumijevanje i promjene, a politika ima mali interes za rješavanje krize u sustavu. Javnost nije upoznata s realnim izazovima s kojima se sustav socijalne skrbi suočava, a politika nema uspostavljeni dijalog sa strukom prilikom kojeg sluša i uzima u obzir stavove i preporuke te se u takvom kontekstu postavlja pitanje autoriteta sustava socijalne skrbi koji se čini nedovoljno sposobnim nositi se s krizom, ali i pitanje autoriteta političkih predstavnika struke koji se čine neadekvatni za komuniciranje i dijalog s javnošću i strukom.

Činjenicom da je u komuniciranju narativa *pozitivan odnos prema socijalnim radnicima* zabilježeno samo nekoliko stavova koji se mogu protumačiti kao pozitivan odnos, stvara se dojam da postoji široko rasprostranjeno nepovjerenje u rad socijalnih radnika. Upitnost autoriteta sustava socijalne skrbi u ovom kontekstu

proizlazi iz nedostatka konkretnih informacija o tome što se događa u praksi i kako se socijalni radnici nose s izazovima zaštite djece od nasilja. Nedostatak informacija o stvarnom djelovanju i kvaliteti rada dovodi u pitanje upravo kvalitetu rada i učinkovitost socijalnih radnika u zaštiti djece. Iako je politika svojom izjavom zajamčila uvjerenost da socijalni radnici daju svoj maksimum, primijećeno je kako nije konkretno navedeno zašto se politika odlučila na takvu izjavu, odnosno koje argumente i dokaze ima za to pa tako ta tvrdnja može izgledati kao puka fraza bez stvarne podrške, što može dovesti do daljnje upitnosti autoriteta sustava. U narativu pozitivnog odnosa upravo su stručnjaci za sebe izjavili kako su savjesni, odgovorni i kako rade prema pravilima, no ponovno je uočeno tzv. pravdanje struke javnosti kada se govori o nemogućnosti predviđanja pojedinih ishoda slučajeva kad ništa ne ukazuje na iste. Izjava o predviđanju je načelno točna, ali se isto tako može shvatiti kao izgovor za neuspjehe sustava u zaštiti djece od nasilja, a ponovljeni nedostatak konkretnih podataka i informacija o radu socijalnih radnika se manifestira kao daljnja nestabilnost autoriteta sustava u tom području.

Narativ koji ističe *probleme unutar javnih službi* proizvodi upitnost autoriteta sustava zbog prakse koja je postala sporna u javnosti, a tiče se toga da socijalni radnici koji su proglašeni odgovornima za slučaj rade dok traje suđenje u vezi istog predmeta. Tako je prisutan nedostatak jasne i dosljedne regulative koja bi određivala postupanje u takvim situacijama, a sustavu se može pripisati nedovoljna briga za dobrobit djece i neozbiljnost u rješavanju slučajeva zlostavljanja.

Autoritet sustava slabi i kada se socijalni radnici nazivaju pukim birokratima bez empatije koji nisu dovoljno posvećeni i osjetljivi prema dječjim potrebama i koji ne razumiju specifične situacije obitelji s kojima rade. Isto tako se dovodi u pitanje koliko su socijalni radnici učinkoviti u svom radu i koliko su sposobni brzo i učinkovito riješiti probleme koji su im povjereni kada se naglašava duljina trajanja određenih procesa i postupaka.

Na kraju se autoritet oslabljuje i kroz izvještavanje o nedostatku konsenzusa unutar stručne i političke zajednice i nedostatku učinkovitih mehanizama za primjenu zakona u praksi kada je u pitanju zakon i tumačenje propisa ili prijedlog reforme koja bi, prema mišljenju stručnjaka, još više udaljila korisnike i stručnjake.

U kontekstu narativa *poziv na poduzimanje promjena* može se ponovno uočiti dojam

oslabljenog autoriteta sustava kojeg prenose mediji. Postoje brojni slučajevi zlostavljanja i zanemarivanja djece koji su doveli do nedostatka povjerenja javnosti u sustav socijalne skrbi i djelovanje socijalnih radnika pa je tako razumljivo da javnost i građanske inicijative traže od političkih i stručnih organizacija da poduzmu mjere za poboljšanje sustava kako bi se osigurala bolja zaštita djece od nasilja. Zbog izvještavanja o javnim pritiscima na političke predstavnike i struku dodatno se osnažuju građanske inicijative, dok nepovjerenje u sustav raste pa se tako može činiti kako se jedino vanjskim pritiscima mogu postići promjene budući da sustav nema dovoljno vlastite odlučnosti i autoriteta za poduzimanje istih. Slabljenju autoriteta i povjerenja u stručnost i integritet stručnjaka doprinosi također i medijsko isticanje građanskog poziva na istraživanje socijalnih radnika i transparentno izvještavanje o njihovom radu.

Ponovno se uočava postojanje oprečnosti, a ne suradnje i autoriteta u komuniciranju struke i politike u javnosti jer politika ima tendenciju predstavljanja brzih rješenja koja se fokusiraju na kratkoročne mjere i reforme, dok struka traži dugoročna i strateška rješenja. Tako raznolikost prijedloga može dodatno učvrstiti sumnju u učinkovitost sustava, budući da se čini da dvije karike iste strane nisu u mogućnosti složiti se i uspostaviti suradnju oko promjena.

Političke organizacije u medijima imaju povećanu ulogu u komunikaciji o socijalnom radu, što ponovno doprinosi ozračju nedostatka povjerenja u struku i njezine kapacitete, a samim time i u autoritet, znanje i stručnost.

Ovakvi rezultati impliciraju na povećanu potrebu za suradnjom i komunikacijom socijalnih radnika s medijima u vezi slučajeva nasilja nad djecom u obitelji jer upravo takva suradnja može imati ključnu ulogu u podizanju svijesti javnosti, osvješćivanju prave slike ovoga problema, kao i u pružanju podrške žrtvama. Bitno je raditi na uspostavi povjerenja kroz redovitu komunikaciju s novinarima, pružati redovite informacije i biti otvoren za dijalog i otvaranje struke javnosti, kako u pogledu zaštite djece od nasilja, tako i u pogledu svih ostalih uloga socijalnog rada u društvu. Vrlo bitna karika je također i educiranje novinara o nasilju nad djecom kako bi se poboljšalo njihovo razumijevanje osjetljivosti tog problema i smanjio senzacionalizam i neodgovornost u pristupu toj temi.

Suradnja bi se mogla ostvarivati i u organizaciji medijskih kampanja koje bi za cilj

imale podizanje svijesti o nasilju nad djecom u javnosti koju je moguće educirati o rizicima i posljedicama nasilja nad djecom, kao i pravima djece te informirati o dostupnim resursima i potaknuti promjene u društvu. Naposljetku je potrebno ukazati na potrebu angažmana i istupa struke u isticanju pozitivnih priča i promjena koje su postignute u području prevencije i suzbijanja nasilja nad djecom. Objavljivanje takvih priča može pružiti nadu i inspiraciju drugima, istaknuti uspješne intervencije socijalnih radnika i konačno potaknuti društvenu podršku struke socijalnog rada.

5. ZAKLJUČAK

U današnje vrijeme utjecaj medija na širu populaciju i javne stavove o društvenim zbivanjima i pojavama je golem. Slučajevi nasilja nad djecom koji su odjeknuli u medijima posljednjih godina izazvali su široki raspon reakcija građana, političkih predstavnika i stručnjaka u zaštiti djece. Pritisци s kojima su se socijalni radnici i struka tada suočavali izgledali su kao početak kraja prvenstva sustava socijalne skrbi u zaštiti djece od nasilja i potpuni raskol između stručnjaka u praksi i njihovih političkih predstavnika, a sve ono što smo znali o problemu nasilja nad djecom i znanstvenim činjenicama činilo se zaboravljenim i nevažnim.

Iako nema jednoznačne definicije pojma nasilja nad djecom, poznata je kompleksnost koja ga karakterizira u smislu postupanja u pojedinačnim slučajevima kada na postupanje utječu sva posebna obilježja i odrednice specifične za točno određeni slučaj. Značajna istraživanja ovog velikog problema ukazuju na daljnju potrebu prikupljanja podataka o postojećim i novootkrivenim slučajevima nasilja u društvu kako bi se stvorila kontinuirana praksa prikazivanja razmjera tog problema u javnosti. Kao stručnjaci smo upoznati s cijelim spektrom posljedica koje nastaju po djecu koja trpe nasilje u obitelji pa se naglasak stavlja na smjer poboljšanja komunikacije o posljedicama nasilja u medijima te edukaciji javnosti o djeci žrtvama nasilja kako bi se taj problem što više demistificirao i kako bi se izbjegao senzacionalizam u prenošenju priča u medijima. Što se tiče regulatornih okvira za postupanje u slučajevima nasilja nad djecom, sustav zaštite djece u RH trenutno ukazuje na postojanje pozitivnih pomaka od nekih prijašnjih stanja u sustavu i izjašnjava svoje težnje za poboljšanjem prepoznatih ključnih kritičnih točaka u postupanjima stručnjaka koje do sada nisu funkcionirale dobro. Regulatorni zahtjevi trebaju iskoristiti svoje praktične implikacije u smjeru poticanja i upravljanja većim brojem javnih angažmana i istupa o ovoj posebnoj problematici od strane stručnjaka kako bi se ista prikazala javnosti s ciljem povećane senzibilizacije i razumijevanja kompleksnosti problema nasilja nad djecom, kao i svih transparentnih izazova s kojima se suočavaju socijalni radnici prilikom postupanja u slučajevima nasilja.

Kada smo utvrđivali količinu eksponiranosti, odnosno prostora kojeg se u medijima daje izabranim dionicima komunikacije o slučajevima nasilja nad djecom, došli smo

do nekoliko zaključaka. Prvo, prema broju analiziranih članaka stručnjaci socijalnog rada i njihovi predstavnici su bili najzastupljeniji izvor komunikacije s 40 analiziranih članaka u uzorku od njih 90. Sljedeći zastupljeni izvor komunikacije je bila javnost s 27 analiziranih članaka te potom politika s 23 analizirana članka. Kada govorimo o sadržaju napisanih članaka, odnosno pozitivnom, neutralnom ili negativnom kontekstu u kojemu su pisani, javnost je izvor komunikacije koji je manifestirao najviše negativnog sadržaja u usporedbi s omjerom negativnog sadržaja od strane struke te politike koja je komunicirala najmanje negativnog sadržaja. Zanimljivo je istaknuti kako je politika imala gotovo dva i pol puta manje negativno orijentiranog sadržaja teksta od javnosti i gotovo dva puta manje negativnog sadržaja od struke. Najviše neutralnog sadržaja ima politika kao izvor komunikacije, a odmah nakon nje struka s razlikom od 1,6% u usporedbi omjera sadržaja, dok javnost kao izvor komunikacije ima tri puta manje neutralnog sadržaja i od politike i od struke. Pozitivnog sadržaja politika kao izvor komunikacije ima čak sedam puta više od javnosti, dok struka uopće nema nijedan pozitivno orijentirani članak. Prema broju izvora u odabranim člancima, odnosno broju osoba koje su davale izjave u medijima ili za njih, struka je bila izvor komunikacije s najviše izvora, čak njih 60 što je dva puta više od javnosti i politike koje imaju 32 i 29 izvora u komuniciranju s medijima. Kad se uzima u obzir veličina sadržaja, odnosno teksta, nijedan izvor nije imao tekstove u površini najniže vrijednosti, a svi izvori imaju najmanje članaka niske površine i najviše članaka srednje površine. Kad se gledaju samo značajnije veličine teksta, odnosno tekstovi srednje, visoke i najviše vrijednosti površine članaka, struka je izvor komunikacije koji zauzima najvišu ukupnu površinu u člancima jer ima najmanje sadržaja niske vrijednosti. Slijedi javnost s malom razlikom u omjerima površina u odnosu na struku, a potom politika s najmanjom ukupnom vrijednosti površine teksta. Može se zaključiti kako je struka ukupno najviše eksponirani izvor, ali najviše u negativnom kontekstu, a najmanje u pozitivnom budući da nema niti jedan pozitivno orijentirani članak koji ukazuje na pozitivne primjere i novitete u praksi. Zatim se najviše prostora daje javnosti – također najviše kada se izražavaju negativni stavovi, a politika je izvor komunikacije koji je ukupno najmanje, ali najviše pozitivno eksponiran.

Ovakvi zaključci slažu se i s analizom stavova tri izvora komunikacije. Tako smo

ukazali na prevladavanje mišljenja od strane stručne zajednice koja se odnose na nedostatke, negativnosti i poteškoće u radu na slučajevima zaštite djece od nasilja. Stručnjaci, njihove organizacije i predstavnici najviše ukazuju na nedostatke u suradnji sa svojim političkim predstavnicima u Ministarstvu od kojih ne osjećaju zaštitu, podršku i spremnost na uvažavanje stručnog mišljenja, dok s druge strane političkim predstavnicima više pristupa imaju građanske inicijative i pokreti. Ističu se zatim problemi u svakodnevnom radu s korisnicima, osjećaj straha i bespomoćnosti, licemjerje kod samo deklaratorne zaštite djece i pritisak od strane medija koji se stvara kada se dogode propusti. Stavovi struke nisu niti jednom ukazali na postojanje pozitivnih promjena u zaštiti djece ili svoje dokaze i znanje o radu na zaštiti djece u smislu edukacije i upoznavanja javnosti s problemom. Naišlo se na svega nekoliko izjava u kontekstu opravdavanja rada stručnjaka u medijima pokušajima pronalaska argumenata zbog kojih je ili nije nešto učinjeno, kao i nekoliko izjava o apeliranju struke prema svojim političkim predstavnicima kod zahtjeva u poduzimanju promjena koje bi se već svakako trebale podrazumijevati i odvijati u praksi.

Predstavnici javnosti kao skupine komunikacije iskazali su svoje negativne stavove najviše prema stručnjacima socijalnog rada, a zatim i prema političkim predstavnicima. Stručnjaci su okarakterizirani kao nekompetentni, neobazrivi i neempatični birokrati koji samo iskorištavaju svoju poziciju i ne rade u interesu zaštite djece. Politički predstavnici struke također su predstavljani kao neučinkoviti, nedosljedni u komunikaciji i poduzimanju promjena u praksi. Činjenica da su građanske inicijative imale ispisane pojedinačne zahtjeve koje su uputile Ministarstvu, ukazuje na veliku sumnju u stručnost i sposobnost uočavanja kritičnih točaka kod zaštite djece od nasilja od strane političkih predstavnika struke. Pozitivni ili neutralni stavovi javnosti su se pronašli jedino kod izjava o djelovanju građanskih inicijativa i pomaka koje izazivaju te samo jedna neutralna izjava u pogledu stručnjaka kada se upozorilo na potrebu pregledavanja sve dostupne statistike u vezi rada stručnjaka na zaštiti djece od nasilja prije nego li se ocrni sve socijalne radnike. Politički predstavnici kao izvor komunikacije najviše su izražavali neutralne stavove prilikom izvještavanja o poduzimanju akcija na pojedinim slučajevima gdje su se usredotočili na pokušaje smirivanja tenzija u javnom prostoru, pozivanje na suradnju

svih stručnjaka u sektoru i građanskih inicijativa te ukazivanje na nužnost reformističkih promjena. Pozitivni stavovi odnose se uglavnom na formalne pomake u sustavu zaštite djece, kao što su povećanje naknada i ulaganja, osnivanje novih tijela i institucija za koje se smatra kako će popraviti stanje u sustavu te proširenje kapaciteta već postojećih institucija. Jedini pozitivni stav prema socijalnim radnicima zabilježen je kod izjave o tome kako su politički predstavnici uvjereni da su socijalni radnici požrtvovni u svom poslu i kako ih se bezrazložno etiketira. Negativni stavovi uočavaju se kod izražavanja osvrta na rad socijalnih radnika u pojedinačnim slučajevima nasilja nad djecom prilikom kojih se ukazuju propusti u postupanju stručnjaka te poteškoće i tromosti u sustavu.

Sve navedene razlike u stavovima u javnosti stvaraju krizu autoriteta stručnjaka i sustava za zaštitu djece. Uloga stručnjaka u zaštiti djece smanjuje se kada javnost stručnjake percipira kao one koji nemaju potporu i zaštitu ni od svojih političkih predstavnika, što pridonosi dojmu da socijalni radnici na terenu nisu važni niti onima koji ih trebaju štiti. Struka i politika su u medijskom diskursu suprotstavljene i izgleda kao da nema suradničkog odnosa niti interesa od strane političkih predstavnika da obrane i stanu iza rada socijalnih radnika, već se u tom dijelu koriste samo puke fraze za smirivanje lavine reakcija javnosti. Štoviše, uočena je povećana uloga političkih organizacija u medijima u komunikaciji o socijalnom radu i postupanjima u slučajevima čime se dodatno stvara ozračje potpunog nepovjerenja prema stručnjacima i njihovim kapacitetima. Nedostatak stručnosti socijalnih radnika može se percipirati i kod zapažanja o neučinkovitom artikuliranju autoriteta i znanja u javnosti, kao i kod opaženog čestog opravdavanja svog rada. U takvoj poziciji stvara se slika o stručnjacima kao nemoćnim žrtvama koje u radu poznaju samo teškoće i koje svoj medijski prostor iskorištavaju samo kako bi se žalili na uvjete svog rada. Iskazi nezadovoljstva javnosti dovode u pitanje kvalitetu rada i učinkovitost socijalnih radnika i održava se slika stanja u kojem jedino vanjski pritisci mogu dovesti do pomaka u sustavu zaštite djece od nasilja budući da socijalni radnici nemaju dovoljno sposobnosti za pokretanje promjena u sustavu, a njihova mišljenja ne uvažavaju čak ni njihovi politički predstavnici. Javnost također karakterizira sustav kao onaj koji je neozbiljan u rješavanju slučajeva nasilja i ne brine dovoljno za dobrobit djece jer se ne bavi sankcioniranjem odgovornosti

stručnjaka.

Uzorak istraživanja je ograničen i ne služi za uopćavanje podataka na sva medijska izvještavanja o socijalnim radnicima, ali pruža dovoljan pregled glavnih stavova i konteksta u kojem se u medijima nalaze struka i stručnjaci socijalnog rada. Potrebno je napomenuti kako je medijsko izvještavanje samo jedan od načina na koji se mogu sagledati obilježja rada socijalnih radnika te je važno uzeti u obzir i druge perspektive u ovom području. Suradnja socijalnih radnika i medija ključna je za informiranje javnosti, podizanje svijesti i poticanje promjena u vezi nasilja nad djecom. Kroz redovitu i otvorenu komunikaciju, poštivanje povjerljivosti i suradnju u izvještavanju i educiranju javnosti, socijalni radnici i mediji mogu zajedno doprinijeti stvaranju sigurnijeg okruženja za djecu.

Popis grafova, tablica i slika

- Graf 4.1.1. Pregled sadržaja prema portalima, str. 25.
- Graf 4.1.2. Pregled izvora komunikacije na portalu 24sata.hr, str. 26.
- Graf 4.1.3. Pregled izvora komunikacije na portalu dnevnik.hr, str. 27.
- Graf 4.1.4. Pregled izvora komunikacije na portalu net.hr, str. 27.
- Graf 4.1.5. Pregled izvora komunikacije na portalu vecernji.hr, str. 28.
- Graf 4.1.6. Pregled izvora komunikacije na portalu tportal.hr, str. 28.
- Graf 4.1.7. Pregled izvora komunikacije na portalu jutarnji.hr, str. 29.
- Graf 4.1.8. Ukupni pregled analiziranih izvora komunikacije, str. 29.
- Graf 4.1.1.1. Prikaz sadržaja članaka kada je izvor komunikacije struka, str. 31.
- Graf 4.1.1.2. Prikaz sadržaja članaka kada je izvor komunikacije politika, str. 31.
- Graf 4.1.1.3. Prikaz sadržaja članaka kada je izvor komunikacije javnost, str. 32.
- Tablica 4.1.1.1. Ukupni prikaz pozitivnog, neutralnog i negativnog sadržaja prema izvorima komunikacije, str. 32.
- Graf 4.1.2.1. Prikaz broja izvora kada je izvor komunikacije struka, str. 33.
- Graf 4.1.2.2. Prikaz broja izvora kada je izvor komunikacije politika, str. 34.
- Graf 4.1.2.3. Prikaz broja izvora kada je izvor komunikacije javnost, str. 34.
- Graf 4.1.2.1. Ukupni prikaz broja izvora prema izvorima komunikacije, str. 35.
- Graf 4.1.3.1. Prikaz površine sadržaja kada je izvor komunikacije struka, str. 36.
- Graf 4.1.3.2. Prikaz površine sadržaja kada je izvor komunikacije politika, str. 36.
- Graf 4.1.3.3. Prikaz površine sadržaja kada je izvor komunikacije javnost, str. 37.
- Tablica 4.1.3.1. Usporedba omjera prema kategorijama vrijednosti površine članaka, str. 38.
- Slika 4.2.1. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *neadekvatno postupanje socijalnih radnika*, str. 40.
- Slika 4.2.2. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *socijalni radnici kao žrtve neadekvatnog sustava*, str. 42.
- Slika 4.2.3. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *sustav socijalne skrbi u krizi*, str. 43.
- Slika 4.2.4. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *pozitivan odnos prema socijalnim radnicima*, str. 45.

Slika 4.2.5. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *problemi unutar javnih službi*, str. 46.

Slika 4.2.6. Prikaz razlika u stavovima unutar narativa *poziv na poduzimanje promjena*, str. 48.

Literatura

1. Ajduković, M., Rimac, I. & Sušac, N. (2012). Epidemiološko istraživanje prevalencije i incidencije nasilja nad djecom u obitelji u Hrvatskoj. *Ljetopis socijalnog rada*, 19(3), 367-412.
2. Ajduković, M., Ogresta, J. & Sušac, N. (2012, ožujak). *Prikaz konferencije Raširenost nasilja nad djecom u obitelji i među vršnjacima*. Rad pripremljen za konferenciju: Raširenost nasilja nad djecom u obitelji i među vršnjacima, Zagreb.
3. Arslani, M. (2021). *Na zgradi Centra u Gradiški natpis "ubojice"; Aladrović: "Neki posao ne rade dobro"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/na-zgradi-centra-u-gradiski-osvanuo-natpis-ubojice-ima-onih-koji-posao-ne-rade-dobro-754952>.
4. Bernardić, A. (2019). *Socijalni radnici: Ne možemo predvidjeti ljudsko ponašanje*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/socijalni-radnici-ne-mozemo-predvidjeti-ljudsko-ponasanje-652586>.
5. Bešić Đukarić, M. (2020). *Gotovo je godinu dana prošlo od strašnog ubojstva u Centru za socijalnu skrb u Đakovu: Koliko su socijalni radnici danas sigurni?* Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/crna-kronika/jesu-li-socijalni-radnici-godinu-dana-nakon-ubojstva-u-djakovu-danas-sigurni---607891.html>.
6. Bogeljić, R. (2019.a). *Opet odgodili odluku o smjeni: "Trebamo dodatna objašnjenja"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/danas-odluka-hoce-li-smijeniti-ravnateljicu-zadarskog-centra-617435>.
7. Bogeljić, R. (2019.b). *Užasi zadarskog Centra: Tijelo mu je bilo stopljeno s krevetom*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/uzasi-zadarskog-centra-tijelo-mu-je-bilo-stopljeno-s-krevetom-617719>.
8. Burazer, A. (2021.a). *"Da su proveli reformu koja im u ladicama stoji 20 god., izbjegli bismo tragedije poput Nikoll..."*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/da-su-proveli-reformu-koja-im-u-ladicama-stoji>

[20-god-izbjegli-bismo-tragedije-poput-nikoll-757527.](#)

9. Burazer, A. (2021.b). *Neslužbeno i nalaz Komore kaže da nije bilo propusta u radu Centra Nova Gradiška*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/nesluzbeno-i-nalaz-komore-kaze-da-nije-bilo-propusta-u-radu-centra-nova-gradiska-757744>.

10. Burazer, A. & Gaščić, D. (2019). *Korisnici ih vrijeđaju, gađaju i prijete im na poslu: "Bojimo se"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/korisnici-ih-vrije-aju-ga-aju-i-prijete-im-na-poslu-bojimo-se-640093>.

11. Burazer, A. & Krivičić, L. (2021). *Prosvjed socijalnih radnika: "Nisu nas čuli kad smo govorili, sad im odgovaramo - šutnjom"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/prosvjed-socijalnih-radnika-nisu-nas-culi-kad-smo-govorili-sad-im-odgovaramo-sutnjom-757701>.

12. B. F. M. (2019). *Socijalni radnici organizirali miran prosvjed: "Istupi nadležnih i stav javnosti nas demotivira u svemu što radimo"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/socijalni-radnici-organizirali-miran-prosvjed-nakon-slucaja-na-pagu---552298.html>.

13. B. V. (2019). *Ravnateljica Centra za socijalnu skrb u Zadru: "Ne možemo sami spasiti svako dijete. Ovo je bio čin očajnog bezumlja"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/ravnateljica-zadarskog-centra-za-socijalnu-skrb-nismo-mogli-sprijeciti-tragediju-svojim-djelovanjem-nista-nije-ukazivalo-na-to---551651.html>.

14. Danas.hr (2019.a). *Bivša ministrica socijalne politike o slučaju s Paga: "Nakon inspekcijskog nalaza imenom i prezimenom će se znati tko je kriv"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici net.hr: <https://net.hr/danas/hrvatska/bivsa-ministrica-socijalne-politike-o-slucaju-s-paga-nakon-inspekcijskog-nalaza-imenom-i-prezimenom-ce-se-znati-tko-je-kriv>.

15. Danas. hr (2019.b). *Danas je prosvjed protiv obiteljskog nasilja: Inicijativa #spasime objavila zahtjeve i dosta su konkretni*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici net.hr: <https://net.hr/danas/hrvatska/danas-je-prosvjed-protiv-obiteljskog-nasilja-inicijativa-spasime-objavila-popis-zahtjeva-i-prilicno-su-konkretni-e56f5192-b1c3-11eb-ac5d-0242ac13005f>.

16. Danas.hr (2019.c). *Jeziva ispovijest Zagrepčanke: "Mamu je tukao i silovao pa se ubila. Silovao mi je sestru, a htio je i mene. Krivite sustav"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici net.hr: <https://net.hr/danas/hrvatska/jeziva-ispovijest-zlostavljane-zagrepcanke-mamu-je-tukao-i-silovao-pa-se-ubila-silovao-mi-je-sestru-a-htio-je-i-mene-df8dce84-b1c3-11eb-aa1e-0242ac140027>.
17. Danas.hr (2019.d). *Socijalni radnici prosvjeduju ispred Ministarstva: "Vrlo smo izloženi i postali smo javna meta"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici net.hr: <https://net.hr/danas/socijalni-radnici-prosvjeduju-ispred-ministarstva-vrlo-smo-izlozeni-i-postali-smo-javna-meta-4ecf9516-b1c4-11eb-8986-0242ac140028>.
18. Danas.hr (2021.a). *Jelena Veljača: "Zašto je dijete vraćeno roditeljima, kako je moguće da se zlostavljanje ne vidi 5 mjeseci"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici net.hr: <https://net.hr/danas/hrvatska/jelena-veljaca-zasto-je-dijete-vraceno-roditeljima-kako-je-moguće-da-se-zlostavljanje-ne-vidi-5-mjeseci-e23b18a4-b1c7-11eb-b63f-0242ac15001c>.
19. Danas.hr (2021.b). *"Sve je u redu, samo je Nikoll mrtva": Psiholozi i aktivisti zgroženi nalazima stručnih komora: "Standardi su truli"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici net.hr: <https://net.hr/danas/hrvatska/sve-je-u-redu-samo-je-nikoll-mrtva-psiholozi-i-aktivisti-zgrozeni-nalazima-strucnih-komora-standardi-su-truli-13206da2-b1c8-11eb-bfaf-0242ac150024>.
20. Dasović, A. (2021). *Smijenit će ravnatelja Centra: Užasni detalji otkrivaju teške propuste s pretučenom curicom*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/smijenit-ce-ravnatelja-centra-uzasni-detalj-otkrivaju-teske-propuste-s-pretucenom-curicom-754514>.
21. Fang, X., Brown, D. S., Florence, C. S. & Mercy, J. A. (2012). The economic burden of child maltreatment in the United States and implications for prevention. *Child Abuse & Neglect*, 36(2), 156-165.
22. Forjan, I. (2019). *Druga strana medalje: Hrvatskoj danas nedostaje najmanje 1700 socijalnih radnika*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/hrvatskoj-nedostaje-1700-socijalnih-radnika---551858.html>.
23. Galić, M. (2021). *Kad politika struku podredi svojim interesima, padaju nevine žrtve, čak i mala djeca*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici Večernjeg lista:

<https://www.vecernji.hr/vijesti/kad-politika-struku-podredi-svojim-interesima-padaju-nevine-zrtve-cak-i-mala-djeca-1486365>.

24. Gatarić, Lj. (2021). *Pravni fakultet protiv Vladina plana o reformi socijalne skrbi: "Ministar nameće promjene koje bi urušile sustav"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici Večernjeg lista: <https://www.vecernji.hr/vijesti/pravni-fakultet-protiv-vladina-plana-ostavite-socijalnu-skrb-1534235>.

25. G. B. (2021.a). *"Bila sam u njihovim raljama, ne daj Bože nikome... Nisam imala priliku dokazati da mogu brinuti o svojoj bebi. Moje dijete je živo, oštećenog zdravlja, ali živo"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/kada-je-rodila-uzeli-su-joj-sina-jer-se-nije-mogla-brinuti-o-njemu-a-da-joj-za-to-nisu-dali-priliku---646929.html>.

26. G. B. (2021.b). *Buljan Flander oštro: "Struka bi trebala više raditi na zaštiti prava djeteta, jer kao da smatramo da je roditelj i vlasnik djeteta pa mu treba dijete vratiti pod bilo koju cijenu"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/gordana-buljan-flander-o-zanemarivanju-i-zlostavljanju-djece-u-hrvatskoj---646532.html>.

27. HINA (2019.a). *"Sada kada je u sustavu jako teško, bilo bi najlakše otići"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/sada-kada-je-u-sustavu-jako-tesko-bilo-bi-najlakse-otici-617356>.

28. HINA (2019.b). *"Ministrica nas je osudila prije nego je odbor počeo s radom"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/ministrica-nas-je-osudila-prije-nego-je-odbor-poceo-s-radom-617953>.

29. HINA (2019.c). *"Žrtve nasilja moći će se žaliti na rad socijalnih radnika"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/zrtve-nasilja-moci-ce-se-zaliti-na-rad-socijalnih-radnika-635133>.

30. HINA (2019.d). *"Ovi ljudi rade stresan posao, u njih je pogrešno upirati prstom"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/ovi-ljudi-rade-stresan-posao-u-njih-je-pogresno-upirati-prstom-652673>.

31. HINA (2019.e). *Ministrica Bedeković: Naš plan je rasteretiti socijalne radnike*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata:

<https://www.24sata.hr/news/ministrica-bedekovic-nas-plan-je-rasteretiti-socijalne-radnike-654159>.

32. HINA (2019.f). *"Nisam preneljila kad sam zatražila ostavku ravnateljice"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/nisam-prenaglila-kad-sam-zatrazila-ostavku-ravnateljice-618141>.

33. HINA (2019.g). *Propast socijalne politike u Hrvatskoj: Ovo su najveći failovi ministrice Nade Murganić*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici net.hr: <https://net.hr/danas/hrvatska/propast-socijalne-politike-u-hrvatskoj-ovo-su-najveci-failovi-ministrice-nade-murganic-a963a518-b1c3-11eb-85b8-0242ac130051>.

34. HINA (2019.h). *Predsjednica u Pakracu: Socijalnu skrb treba reformirati odozdo*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici Večernjeg lista: <https://www.vecernji.hr/vijesti/predsjednica-u-pakracu-socijalnu-skrb-treba-reformirati-odozdo-1304221>.

35. HINA (2020). *Dramatično obraćanje pravobraniteljice: Hrvatske institucije su iznevjerile djecu, nasilje u obitelji brzo raste*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici net.hr: <https://net.hr/danas/hrvatska/dramaticno-obracanje-pravobraniteljice-hrvatske-institucije-su-iznevjerile-djecu-nasilje-u-obitelji-brzo-raste-6de8955a-b1c5-11eb-999d-0242ac140010>.

36. HINA (2021.a). *"Nasilje se ne smije ignorirati, jer se ignorira patnja djeteta"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/nasilje-se-ne-smije-ignorirati-jer-se-ignorira-patnja-djeteta-754516>.

37. HINA (2021.b). *Ministarstvo socijalne politike: "Odluka je na Županijskom državnom odvjetništvu"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/ministarstvo-nalaz-komore-dostavit-cemo-zupanijskom-drzavnom-odvjetnistvu-758286>.

38. HINA (2021.c). *"Aladroviću, poslušaj glas struke u reformi socijalne skrbi"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/aladrovicu-poslusaj-glas-struke-u-reformi-socijalne-skrbi-799248>.

39. HINA (2021.d). *Ministar Aladrović: Vlada će zaštititi žrtve obiteljskog nasilja*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/ministar-aladrovic-vlada-ce-zastititi-zrtve-obiteljskog>

[nasilja-799082](#).

40. HINA (2021.e). *Aladrović najavio promjene u sustavu socijalne skrbi i komentirao Severinin slučaj: "Važna nam je samo jedna stvar"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/prihvacen-tekst-akcijskog-plana-unaprjedjenja-socijalne-skrbi---667609.html>.

41. HINA (2021.f). *Komora socijalnih radnika napala Jelenu Veljaču: "Jedini cilj te inicijative je linč i kažnjavanje"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici net.hr: <https://net.hr/danas/hrvatska/komora-socijalnih-radnika-napala-jelenu-veljacu-jedini-cilj-te-inicijative-je-linc-i-kaznjavanje-fd306312-b1c7-11eb-a221-0242ac150027>.

42. HINA (2021.g). *Oglasilo se Ministarstvo socijalne politike: Tražimo smirivanje tenzija u javnom prostoru, nasilje nikada nije opravdanje*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici tportal: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/oglasilo-se-ministarstvo-socijalne-politike-trazimo-smirivanje-tenzija-u-javnom-prostoru-nasilje-nikada-nije-opravdanje-20210415>.

43. HINA (2022.a). *Ministar Aladrović: Konačnim prijedlogom Zakona o socijalnoj skrbi udovoljili smo udrugama*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/ministar-aladrovic-konacnim-prijedlogom-zakona-o-socijalnoj-skrbi-udovoljili-smo-udrugama-811852>.

44. HINA (2022.b). *Ministarstvo: Povećavaju se naknada za rad udomitelja i opskrbnina za potrebe korisnika*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/ministarstvo-povecavaju-se-naknada-za-rad-udomitelja-i-opskrbnina-za-potrebe-korisnika-819588>.

45. HINA (2022.c). *"Proširit ćemo kapacitete domova za nezbrinutu djecu"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/prosirit-cemo-kapacitete-domova-za-nezbrinutu-djecu-833353>.

46. HINA (2022.d). *Komora socijalnih radnika: Pobijanje nalaza komore i kaznene prijave su presedan*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/komora-socijalnih-radnika-pobijanje-nalaza-komore-i-kaznene-prijave-su-presedan-819072>.

47. HINA (2022.e). *Centar za socijalnu skrb je odgovoran za smrt male Nikoll, postupali su nezakonito*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata:

<https://www.24sata.hr/news/centar-za-socijalnu-skrb-je-odgovoran-za-smrt-male-nikoll-postupali-su-nezakonito-818280>.

48. HINA (2022.f). *Novi ministar ima plan, kako napreduje? "Što manje djece u institucijama, a više kod udomitelja"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/piletic-sto-manje-djece-u-institucijama-a-vise-kod-udomitelja---725324.html>.

49. HINA (2022.g). *Socijalni radnici vladajućima: Ispričajte se korisnicima jer ste nas zatrpali administracijom*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/komora-i-udruga-socijalnih-radnika-sustav-nije-pripremljen-za-primjenu-novih-propisa---721678.html>.

50. HINA (2022.h). *Prosvjed uoči početka suđenja za smrt djevojčice: "Centar je ostao kamenog srca, nije reagirao. Ništa se nije promijenilo"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/slavonski-brod-prosvjed-uoci-pocetka-sudjenja-za-smrt-djevojvice-nikoll---718216.html>.

51. HINA (2022.i). *Aladrović u Požegi: Ovaj sustav zaista je mnogo godina vapio za korjenitim promjenama, infrastrukturno ćemo ga osnažiti*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici tportal: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/aladrovic-u-pozegi-ovaj-sustav-zaista-je-mnogo-godina-vapio-za-korjenitim-promjenama-infrastrukturno-emo-ga-osnaziti-20220114>.

52. HINA (2022.j). *Socijalni radnici složni: Vrijeme je da politika prestane ignorirati struku*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici Večernjeg lista: <https://www.vecernji.hr/vijesti/socijalni-radnici-slozni-vrijeme-je-da-politika-prestane-ignorirati-struku-1570998>.

53. Ilić, M. (2015). *Nasilje u obitelji kao rizičan čimbenik razvoja djece*. Završni rad. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci.

54. I. Č. (2021). *Apsurdi u slučaju tragične smrti dvogodišnje curice: "Svi ti nalazi bez pogrešaka doći će na stol Aladroviću čije je ministarstvo utvrdilo - pogreške"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/psiholoska-komora-dovrsila-nadzor-u-slucaju-na-smrt-pretucene-dvogodisnje-curice-psihologinje-su-postupale-u-skladu-sa-standardima---648282.html>.

55. Klauški, T. (2019). *Ne trebamo ministričine suze. Trebamo sustav koji štiti djecu*.

Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/kolumne/ne-trebamo-ministicine-suze-trebamo-sustav-koji-stiti-djecu-616691>.

56. Koller-Trbović, N., Žižak, A. & Novak, T. (2003). Kvalitativna analiza u socijalnopedagoškom dijagnosticiranju. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 39(2), 189-202.

57. Koretić, D. (2021). *Struka je protiv toga: Na Aladrovićevu reformu socijalne skrbi stiglo je čak 2400 kritika*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici Jutarnjeg lista: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/struka-je-protiv-toga-na-aladrovicevu-reformu-socijalne-skrbi-stiglo-je-cak-2400-kritika-15117393>.

58. Kovačević Barišić, R. (2019). *Mislili da dijete ima loše zube jer ih ima i tata, a on ga je tako tukao da mu ih je izbio*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici Večernjeg lista: <https://www.vecernji.hr/vijesti/pedijatri-mislili-da-dijete-ima-lose-zubice-fer-ih-ima-i-njegov-tata-a-on-ga-je-tako-tukao-da-mu-ih-je-izbio-1332029>.

59. Kragić Mahmutović, V. (2021). *Pretučena djevojčica (2) nije jedina: Sva ova djeca su umrla jer je hrvatski sustav zakazao*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/preducena-djevojčica-2-nije-jedina-sva-ova-djeca-su-umrla-fer-je-hrvatski-sustav-zakazao-754746>.

60. Krajinović, J. (2019). *Od tijela u zamrzivaču do brutalnih premlaćivanja djeteta: Što institucije poduzimaju da se spriječi nasilje?*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/niz-je-slucajeve-nasilja-u-obitelji-koji-su-zgrozili-javnost---551255.html>.

61. Kralj, I. (2019.a). *"Ne čudi me slučaj Pag, postali smo jako tolerantni na nasilje"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/ne-cudi-me-slucanj-pag-postali-smo-jako-tolerantni-na-nasilje-617310>.

62. Kralj, I. (2019.b). *Utvdili teške propuste: Tražit će smjenu ravnateljice Centra*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/predlazu-smjenu-ravnateljice-centra-utvdili-teske-propuste-616879>.

63. Krnetić, S. (2019). *Sustav na rubu: Svi ministri pravili se da problem ne postoji*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/sustav-na-rubu-svi-ministri-pravili-se-da-problem-ne-postoji-616908>.

64. Krnetić, S. & Pavić, I. (2021). *"Djevojčicu nisu trebali vratiti u biološku obitelj, s*

udomiteljima je stvorila jednu emotivnu vezu". Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/slucaj-pretucene-djevojci-ce-2-smijenili-ravnatelja-ministar-aladrovic-sazvao-konferenciju-754575>.

65. Lepan, F. & Sarić Čedić, J. (2021.a). *"Djelatnica je na curici vidjela kožnu bolest, nije skidala dijete pa da vidi eventualne ozljede"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/djelatnica-je-na-curici-vidjela-koznu-bolest-nije-skidala-dijete-je-je-smatrala-da-to-nije-njena-funkcija-754407>.

66. Lepan, F. & Sarić Čedić, J. (2021.b). *Pretučena curica još je kritično*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/pretucena-curica-2-i-dalje-je-kriticno-roditelje-ce-tijekom-dana-privesti-istraznom-sucu-754534>.

67. Lepan, F. (2022). *Prosvjed ispred Centra za socijalnu skrb u Novoj Gradiški: "Pravite se da ništa nije bilo!"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/video-prosvjed-ispred-centra-za-socijalnu-skrb-u-novoj-gradiski-pravite-se-da-nista-nije-bilo-826864>.

68. Lepan Štefančić, S. (2021). *Tko će u socijalni rad bude li nas se proglašavalo čudovištima? Ne huškajte, sjetite se Dakova*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici Večernjeg lista: <https://www.vecernji.hr/vijesti/tko-ce-u-socijalni-rad-bude-li-nas-se-proglasavalo-cudovistima-ne-huskajte-sjetite-se-dakova-1485138>.

69. Macešan, N. (2021). *Kampanja protiv nasilja nad ženama i u obitelji: "Svi imamo odgovornost prijaviti nasilje"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/kampanja-protiv-nasilja-nad-zenama-i-u-obitelji-svi-imamo-odgovornost-prijaviti-nasilje-765415>.

70. Magazin.hr (2022). *Više nikad nećete dići ruku na dijete: Zastrašujuće je koliko "samo malo po guzi" drastično mijenja razvoj mozga*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici net.hr: <https://net.hr/magazin/roditeljstvo/ne-batina-nije-iz-raja-jedna-pedagoska-je-zlostavljanje-a-vec-i-samo-malo-po-guzi-drasticno-mijenja-razvoj-djecjeg-mozga-918fe344-f60e-11ec-bb58-ee3375cefdd6>.

71. Mahmutović, D. & Čenić, S. L. (2021). *Problem u sustavu: "Ne možemo ići za idejom da je biološka obitelj uvijek najbolje rješenje"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/divjak-sada-imaju-priliku-pokazati-interes-za-poboljsanje-sustava-i-za-tu-nevidljivu-djecu-754849>.

72. Milas, G. (2005). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim*

znanostima. Jatrebarsko: Naklada Slap.

73. Mrvoš Pavić, B. (2021). *Ministri prolaze, a problem isti već 30 godina: U sustavu je bio otac s Paga, kao i majka iz Pule*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/ministri-prolaze-a-problem-isti-vec-30-godina-u-sustavu-je-bio-otac-s-paga-kao-i-majka-iz-pule-754893>.

74. M. V. (2021). *Psihologica o sustavu socijalne skrbi: "Danas bih kriknula, kao mama, kao psiholog, kao netko tko tri desetljeća radi u sustavu"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/psihologica-o-sustavu-socijalne-skrbi---646706.html>.

75. *Nacionalna strategija zaštite nasilja u obitelji od 2017. do 2022. godine* (2017). Zagreb: Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske.

76. Osojnik, P. (2019). *Tko će zaštititi djecu? Hitno treba remont socijalne skrbi*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/tko-ce-zastiti-djecu-socijalna-skrb-mora-hitno-na-remont-616700>.

77. Ozmec-Ban, T. (2021.a). *Aladrović nakon smrti djevojčice na sastancima raspravlja o reformi sustava socijalne skrbi*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/aladrovic-nakon-smrti-djevojvice-na-sastancima-raspravlja-o-reformi-sustava-socijalne-skrbi-754888>.

78. Ozmec-Ban, T. (2021.b). *Inicijativa Spasi me u utorak na sastanku s Aladrovićem nakon smrti pretučene djevojčice (2)*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/inicijativa-spasi-me-u-utorak-na-sastanku-s-aladrovicem-nakon-smrti-pretucene-djevojvice-2-754727>.

79. Ozmec-Ban, T. (2021.c). *Predsjednica udruge socijalnih radnika: Prvi uvid ne pokazuje grube propuste u radu Centra*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/predsjednica-udruge-socijalnih-radnika-prvi-uvid-ne-pokazuje-grube-propuste-u-radu-centra-754901>.

80. Pavić, I., Bernardić, A., Osojnik, P. & Meštrović, Ž. (2019). *"Pretukli su me pred djecom, prolaznici su mi spasili život"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/brojni-poznati-dosli-su-dati-podrsku-inicijativi-spasime-634748>.

81. Peterson, C., Florence, C. & Klevens, J. (2018). The economic burden of child maltreatment in the United States, 2015. *Child Abuse & Neglect*, 86, 178-183.
82. *Peto i šesto periodično izvješće prema UN-ovoj Konvenciji o pravima djeteta* (2020). Zagreb: Vlada Republike Hrvatske.
83. *Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji* (2019). Zagreb: Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske.
84. Provjereneno (2021). *Nakon niza kritika i napada na socijalne radnike Provjereno donosi i drugu stranu priče: "Kad mi netko kaže - ti si uhljeb... A moje radno vrijeme nije od 7 do 3"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici DNEVNIK.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/nakon-niza-kritika-i-napada-na-socijalne-radnike-provjereno-donosi-i-drugu-stranu-price---648852.html>.
85. Ratkajec, V. (2015). *Analiza sadržaja dnevnih novina na primjeru zastupljenosti visokog obrazovanja*. Završni rad. Varaždin: Sveučilište Sjever, Odjel za multimediju, oblikovanje i primjenu.
86. Sindikat zaposlenika u djelatnosti socijalne skrbi Hrvatske (2019). *Tragedije snažno prodrmale sustav socijalne skrbi*. Posjećeno 1.6.2022. na mrežnoj stranici Sindikata: <https://szdssh.hr/2019/09/24/tragedije-snazno-prodrmale-sustav-socijalne-skrbi/>.
87. Stanić, L. (2021). "Zašto djeca nisu oduzeta na vrijeme?": Analiza medijskih izvještaja o socijalnim radnicima povodom medijski eksponiranih slučajeva zlostavljanja djeteta. *Ljetopis socijalnog rada*, 28(2), 317-351.
88. Staver, D. (2020). *Delayed responses to stress and transgenerational transmission of trauma: Possible psychiatric outcomes of childhood abuse*. Posjećeno 15.5.2022. na mrežnoj stranici Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba: <https://www.poliklinika-djeca.hr/en/english/featured/delayed-responses-to-stress-and-transgenerational-transmission-of-trauma-possible-psychiatric-outcomes-of-childhood-abuse/>.
89. Šaponja, A. (2021). *Gordana Buljan Flander dala je neopozivu ostavku u Poliklinici*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/gordana-buljan-flander-dala-je-neopozivu-ostavku-u-poliklinici-786104>.

90. Šimleša, B. (2019). *Zašto je pokret #spasime prvi koji će donijeti prave rezultate?* Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/kolumne/zasto-je-pokret-spasime-prvi-koji-ce-donijeti-prave-rezultate-619896>.
91. Tkalčević, H. (2021). *Strašan slučaj šokirao Hrvatsku, nasilje nad djecom u porastu: "Sustav ih treba bolje zaštititi"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/strasan-slucaj-sokirao-hrvatsku-nasilje-nad-djecom-u-porastu-sustav-ih-treba-bolje-zastititi-754296>.
92. Tuđan, S. (2019). *"Djeca koja su dobivala batine sklonija su drogama i depresiji"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/lifestyle/djeca-koja-su-dobivala-batine-sklonija-su-drogama-i-depresiji-649528>.
93. Turčin, K. (2019). *Jedan tjedan sa socijalnom radnicom koja sama skrbi o 182 obitelji s djecom: "Otvaram novine i molim Boga da nije jedna od mojih obitelji..."*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici Jutarnjeg lista: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/jedan-tjedan-sa-socijalnom-radnicom-koja-sama-skrbi-o-182-obitelji-s-djecom-otvaram-novine-i-molim-boga-da-nije-jedna-od-mojih-obitelji-8466977>.
94. Vecernji.hr (2021.a). *"Nasilje nad djecom poraslo je za 43 posto, samo lani imali smo 400 žrtava djece"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici Večernjeg lista: <https://www.vecernji.hr/vijesti/nasilje-nad-djecom-poraslo-je-za-43-posto-samo-lani-imali-smo-400-djecjih-zrtava-1482089>.
95. Vecernji.hr (2021.b). *"Niti u savršenom sustavu socijalne skrbi nije moguće izbjeći sve tragične događaje"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici Večernjeg lista: <https://www.vecernji.hr/vijesti/niti-u-savršenom-sustavu-socijalne-skrbi-nije-moguće-izbjeci-sve-tragicne-dogadaje-1482996>.
96. Zagorac, N. (2019). *"Na Pagu se dogodila tragedija, a naš rad sada obezvrjeđuju..."*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/na-pagu-se-dogodila-tragedija-a-nas-rad-sada-obezvrijeuju-617400>.
97. Zagorac, N. (2021.a). *"Najveće žrtve korone su djeca, zatvorena sa zlostavljačima, a što radi pravobraniteljica?"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj

stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/najvece-zrtve-korone-su-djeca-zatvorena-sa-zlostavljacima-a-sto-radi-pravobraniteljica-759079>.

98. Zagorac, N. (2021.b). *Nakon Severininih optužbi: "Utvdili smo nepravilnosti u Centru za socijalnu skrb Zagreb"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/nakon-severininih-optuzbi-utvdili-smo-nepravilnosti-u-centru-za-socijalnu-skrb-zagreb-789894>.

99. Zagorac, N. (2021.c). *"Sustav socijalne skrbi spreman je za reformski zahvat. Poboljšat ćemo uvjete radnika"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/sustav-socijalne-skrbi-spreman-je-za-reformski-zahvat-poboljsat-cemo-uvjete-radnika-757753>.

100. Zagorac, N. (2021.d). *"Zaposlit ćemo 200 radnika, osnovati Obiteljski centar, ali i Zavod za socijalnu zaštitu..."*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/zaposlit-cemo-200-radnika-osnovati-obiteljski-centar-ali-i-zavod-za-socijalnu-zastitu-758696>.

101. 24sata (2019.a). *Isplaćivali pomoć mrtvacima, a po učinkovitosti su - posljednji*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/isplacivali-pomoc-mrtvacima-a-po-ucinkovitosti-su-posljednji-617637>.

102. 24sata (2019.b). *"Potreseni smo, nikada ništa nije ukazivalo na ovakav ishod"*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/potreseni-smo-nikada-nista-nije-ukazivalo-na-ovakav-ishod-616664>.

103. 24sata (2019.c). *Vijeće odgodilo odluku o smjeni ravnateljice Centra u Zadru*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/uzas-na-pagu-hoce-li-smijeniti-ravnateljicu-zadarskog-centra-617171>.

104. 24sata (2021). *Njemačkom paru u Splitu djecu su nezakonito držali u domu, među njima i bebu staru 2 dana*. Posjećeno 20.9.2022. na mrežnoj stranici 24sata: <https://www.24sata.hr/news/njemackom-paru-u-splitu-djecu-su-nezakonito-drzali-u-domu-medu-njima-i-bebu-staru-2-dana-803882>.